E. M. CIORAN

BURUKLUK

metis

E . M . C I O R A N

BURUKLUK

Fransızca yazan Romen deneme yazan ve ahlakçısı Emil Michel Cioran 8 Nisan 1911'de Rasinari'de (Romanya) doğdu. On yedi yaşında Bükreş Üniversitesi Felsefe Bölümüne girdi. Lisansım Bergson üzerine hazırladığı bir tezle aldı. 1934'te Bükreş'te yayımlanan ilk kitabı Sur les cimes du desespoir (Ümitsizliğin Doruklarında), kendisinin de kabul ettiği gibi, sonradan Romence ve Fransızca yazdığı her şeyin özünü barındırır. Hayatın trajik boyutundan habersiz olmakla suçladığı Bergsonculuk'tan o dönemde koptu. 1937'de, dini bir krizin ürünü olan ve tartışmalar yaratan kitabı Des larmes et des saints (Gözyaşları ve Azizler Üzerine) yayımlandı. Aynı yıl, Bükreş Fransız Enstitüsünden bir burs alarak Paris'e gitti ve oraya yerleşti. 1995 yılında Alzheimer hastalığından öldü.1947'de Fransızca yazdığı ve Fransa'da yayımlanan ilk kitabı Precis de decomposition ’u (1949) (Çürümenin Kitabı, Metis, 2000) başlıca şu eserleri izledi: Syllogismes de l'amertume, 1952 (Burukluk, Metis, 1993); La Tentation d'exister, 1956^Var olma Eğilimi); Histoire et Utopie, 1960 (Tarih ve Ütopya, Metis, 1999); La Chute dans le temps, 1965 (Zamanda Düşüş); De l'inconvenient d'etrene, 1973 (Doğmuş Olmanın Sakıncası, çev. Kenan Sanalioğlu, Opus, 1997); Aveıa et Anathemes, 198 (İtiraflar ve Aforozlar).

SÖZÜN KÖRELMESİ

- Kararsızlar okulunda yetişip parça ile ize tapan bizler, yalnızca vakaların önem taşıdığı klinik bir zamana aidiz. Bir yazarın sustuklarının, söylemiş olabileceklerinin, dilsiz derinliklerinin üzerine eğiliriz. Bir eser bırakırsa, kendini izah ederse, tarafımızdan unutulmayı teminat altına almış olur. Gerçekleşmemiş sanatçının sihri... hayal kırıklıklarının dinmesine ses çıkarmayan, onlara meyva verdirmeyi bilmeyen bir mağlubun...

- Heyecan kaynaklarımız olan ve zarfların kalitesi ya da srfatların yerinde kullanılmışlığını incelemek için yeniden okuduğumuz onca sayfa, onca kitap!

- Ahmaklıkta, daha iyi yönlendirilmiş olsa şaheserleri külliyen birkaç misline çıkartabilecek bir ciddiyet vardır.

- Kendimiz hakkındaki şüphelerimiz olmasa, kuşkuculuğumuz hükümsüzleşir, genel geçer endişe, felsefi doktrin olurdu.

- "Hakikatler"... artık onların yükünü çekmek istemiyoruz, ne de onlara kanmak veya suç ortağı olmak... Bir virgül için ölünen bir dünya düşlüyorum.

- İnceliklerinden dolayı ötekilerin dehasının gölgesinde yaşayan ve dehaları olmasından çekinerek kendi dehalarından yan çizen tâli kafaları (başta Joubert'i[1]) o kadar seviyorum ki!

- Moliere, uçurumuna çekilmiş olsaydı, Pascal —kendisininkiyle— bir gazeteci gibi görünürdü.

- Kesinliklerle, hiçbir üslûba varılmaz: iyi söyleme tasası, bir imanın içinde uykuya dalamayanlara vergidir. Sağlam bir dayanak noksanlığından, kelimelere —gerçeklik benzerlerine— sarılırlar; halbuki ötekiler, kanaatlerinden aldıkları kuvvetle, bu görünümü horlar ve irticalin rahatlığında keyif çatarlar.

- Aşka, hırsa, topluma sırt çevirenlerden kendinizi sakınınız. Vazgeçmiş olmanın intikamını alacaklardır.

- Fikirler tarihi, yalnızların kininin tarihidir.

- Plutarkhos, bugün, Ratelerin Paralel Hayatları'nı yazardı.

- İngiliz Romantizmi lavdanom, sürgünlük ve veremin eşsiz bir karışımı olmuştur; Alman Romantizmi ise alkol, taşra ve intiharın.

- Bazı kafalar, Romantik Devir Almanyası'nda bir şehirde yaşamış olmalıydılar. Tübingen ya da Heidelberg'de bir Gerard von Nerval o kadar iyi tahayyül edilir ki!

- Almanlar'ın tahammülü sınır tanımaz; çılgınlıkta dahi: Nietzsche kendininkine on bir yıl dayandı, Hölderlin ise kırk.

- Modern insanın ön belirtisi olan Luther, dengesizliğin her türünü göze almıştır içinde, bir Pascal'le bir Hitler birlikte yaşıyorlardı.

- "... bir tek hakiki olan sevilmeye değerdir." — Fransa'nın gedikleri bundan ileri gelir, Bulanık ve Dumanlı olanı reddedişi, şiir karşıtlığı, metafizik karşıtlığı...Descartes'tan da fazla Boileau, bütün bir halkı bunaltmış ve dehasını hırpalamıştır.

- Cehennem—bir mahkeme zaptı kadar kesin;

Araf—Göğe imaen yapılan her şey gibi sahte;

Cennet — kurgu ve yavanlıkların sergilenmesi...

Dante'nin Üçleme'si şeytanın itibarını iade için bir Hıristiyan'ın girişmiş olduğu en yüksek çabayı teşkil eder.

- Shakespeare: bir gül ile bir baltanın buluşması...

- Hayatında başarısızlığa uğramak şiire giriş yapmaktır — yeteneğin desteği olmadan.

- Bir tek yüzeysel kafalar bir fikre incelikle yanaşırlar.

- İntiharı haklı çıkaran sebeplerden biri olarak devlet dairelerinde düşülen müşkül durumların anılması ("the law's delay, the insolence of office"), Hamlet'in söylemiş olduğu en derin şey gibi görünür bana.

- İfade biçimleri aşınmış olduğundan, sanat, anlamsızlığa doğru, özel ve iletişimi mümkün olmayan bir evrene doğru yönelir. İster resimde olsun, ister müzik veya şiirde, anlaşılır bir titreme bize haklı olarak eskimiş veya bayağı görünür. İzleyici yakında ortadan kalkacaktır, sanat da onun peşinden gidecektir.

Katedrallerle başlayan bir uygarlığın sonu şizofreninin kapalılığıyla gelecekmiş meğer.

- Şiirden fersah fersah uzakta olduğumuz zaman, o ani uluma ihtiyacı ile yine şiirden pay alırız — lirizmin son safhası.

- Bir Raskolnikov olmak — cinayet mazereti olmadan.

- Aforizmayı sadece, kelimelerin ortasında duyulan korkuyu, o bütün kelimelerle birlikte çökme korkusunu yaşamış olanlar iş edinir.

- Varlıklara hiçbir kelimenin köstek olmadığı çağlara, ünlemin özsözlülüğüne, sersemliğin Cennetine, deyişler öncesindeki neşeli alıklığa geri dönsek ne olurdu sanki!

- "Derin" olmak kolaydır: kendimizi kusurlarımızın içinde boğulmaya bırakalım yeter.

- Her kelime canımı yakıyor. Halbuki çiçeklerin ölüm üzerine gevezelik edişini duymak ne tatlı olurdu!

- Üslûp çeşitleri: sövgü, telgraf ve mezar taşı yazısı.

- Romantikler son intihar uzmanlarıdır. Onlardan beri baştan savma intihar edilir olmuştur... Kalitesini iyileştirmek için yeni bir çağ bunalımına[2] büyük ihtiyacımız var.

- Edebiyatı yapmacığından arındırmak, onun gerçek yüzünü görmek, felsefenin elinden zırva dilini almak kadar nazik bir iştir. Zihnin yarattıkları, ıvır zıvırın çehre değiştirmesinden mi ibaret? Ve yalnızca dile getirilmişin dışında, sırıtma veya irade yitiminde mi biraz cevher var?

- Her şeyi yıktıktan sonra kendini de yıkmayan bir kitap, bizi beyhude yere azdırmış olurdu.

- Dağılmış monadlar... işte temkinli hüzünlerin ve başından belli anormalliklerin sonundaki halimiz: sayıklamanın hegemonyasını ilan eden birden fazla alâmet var.

- Bir yazarın "kaynakları" utançlarıdır; bunu kendinde bulmayan, ya da bundan kaytaran kişi, ister istemez aşırmaya ya da eleştiriye yönelecektir.

- Istırap çeken her Batılı, bankada hesabı olan bir Dostoyevski kahramanını düşündürür.

- İyi oyun yazan, cinayet duygusuna sahip olmalıdır, Elisabeth Devri'ndekilerden sonra, kahramanlarını öldürmeyi hâlâ bilen kim kalmıştır?

- Sinir hücresi her şeye o kadar iyi alışmıştır ki, içine sızdığı beyinleri parçalayacak bir zırva tasarlamaktan ümidi kesmemiz gerekir.

- Benjamin Constant'dan sonra hiç kimse hayal kırıklığının tonunu bulamamıştır.

- İnsanlardan kaçışı ana hatlarıyla benimseyen kişi, eğer daha ileri gitmek istiyorsa, Swift ekolüne yönelmelidir: insanlara karşı duyduğu horgörüye nasıl bir sinir ağnsı yoğunluğu verebileceğini orada öğrenecektir.

Baudelaire'le birlikte şiire fizyoloji girmiştir; Nietzsche'yle de felsefeye. Onlar aracılığıyla, uzuvların bozuklukları şarkı ve kavram mertebesine yükselmişlerdir. Sağlık sürgünleri olarak, hastalığa bir kariyer temin etmek onlara düşmüştür.

- Esrar—ötekileri aldatmak, onlardan daha derin olduğumuza onları inandırmak için kullandığımız kelime.

- Nietzsche, Proust, Baudelaire ya da Rimbaud, modaların çalkantısına rağmen ayakta kalıyorlarsa, bunu, zalimliklerinin çıkar gözetmemesine, şeytani cerrahilerine, hınçlarının cömertliğine

borçludurlar. Bir eserin dayanmasını sağlayan, eskimesine engel olan şey acımasızlığıdır. Rasgele bir tasdik mi? Bir kitap olarak değerlendirilirse, İncil'in, o saldırgan ve zehirli kitabın itibarına dikkat ediniz.

- Okur, "İnsani" oldukları söylenen yazarların üzerine üşüşür; onlardan çekinecek bir şey olmadığını bilir: Kendisi gibi yan yolda durmuşlardır ve ona imkânsız'la bir uyuşma, Kaos'a tutarlı bir bakış önereceklerdir.

- Porno yazarlarındaki sözlü açık saçıklık çoğu zaman aşırı edeptendir; "ruh"ların sergilemenin, özellikle de adlandırmanın utancından kaynaklanır: Hiçbir lisanda bundan daha müstehcen bir kelime yoktur.

- Görünümlerin ardında bir gerçekliğin saklanıyor olması en nihayet mümkündür; dilin bunu yansıtabileceğini ümit etmek ise gülünçtür. O zaman, kendini şu değil de bu görüşle sıkıntıya sokmak; alelâdeliğin ve akla sığmazlığın karşısında, önüne geleni söyleme ve yazma görevinin karşısında gerilemek niye? Asgari bir bilgelik, bütün tezleri aynı anda, bir tebessüm ve yıkım seçmeciliğiyle desteklemeye mecbur kılardı bizi.

- Kısırlık korkusu, yazan imkânlarının ötesinde üretmeye ve yaşanmış yalanlara, ödünç aldığı veya uydurduğu nice diğerlerini eklemeye yöneltir. "Toplu Eserler"in altında bir sahtekâr yatmaktadır.

- Kötümser, kendine her gün başka var olma nedenleri icat etmek zorundadır: Bir hayatın "anlamı" kurbanıdır.

- Macbeth: bir cinayet Stoacısı, eli hançerli bir Marcus Aurelius.

- Tenin yenilgilerinden esas çıkar sağlayan Ruh'tur. Tenin sırtından zenginleşir, teni talan eder, acılarına sevinir; haydutlukla geçinir. — Uygarlık, servetini bir eşkiyanın marifetlerine borçludur.

- Her şeyi bozmanın, şeyleri tanınmaz hale getirmenin, kendi hakkında yanılmanın en emin yolu "yetenek"tir. Hakiki varoluş, yalnızca, tabiatın hiçbir ihsanla bunaltmadığı insanlara özgüdür. Bu yüzden, edebiyat âleminden daha sahte bir âlem, ya da edebiyatçı kadar gerçeklikten yoksun bir insan hayal etmek güçtür.

- Selâmet hiç yoktur, sessizlik taklidi'ndeki hariç. Fakat çalçeneliğimiz doğum öncesine dayanır. Farfaracılar soyundan, ağzı kalabalık spermatozoitleriz ve Kelime'ye kimyasal olarak bağlıyız.

- İşaret edilenin yerine, işaretin peşine düşme; başlı başına bir amaç, "gerçekliğin" rakibi olarak görülen dil; bizzat filozoflarda söz düşkünlüğü; görünümler düzeyinde kendini yenileme ihtiyacı; — sözdiziminin mutlaktan, dilbilgisi uzmanının bilgeden üstün geldiği bir uygarlığın özellikleri.

- Eksiksiz sanatçı Goethe, bizim karşıtımızdır: diğerleri için bir örnek. Tamamlanmamışlığa, Modernlerin o mükemmeliyet idealine yabancıydı, diğer insanların tehlikelerini anlamamakta ısrar ediyordu; kendininkilere gelince, onları o kadar iyi özümledi ki hiç açışım çekmedi. Berrak yazgısı cesaretimizi kırar; onda ulvi veya pinti sırlar

keşfedelim diye beyhude yere arayıp taradıktan sonra, kendimizi Rilke'nin sözüne teslim ederiz: "Goethe'ye göre uzvum yok."

- O yorumcular soyunu, o okuma makinalarını, Öğretmen'de cisimleşen o zihin çarpıklığını —bir uygarlığın gerilemesinin, zevkin alçalmasının, zahmetin kaprise baskın çıkmasının simgesini— kayıran 19. yüzyılı ne kadar kınasak yeridir.

Her şeyi dışarıdan görmek, dile sığmazlığı sistemleştirmek, hiçbir şeye çekinmeden bakamamak, başkalarının görüşlerinin dökümünü yapmak!.. Bir eserin her yorumu kötü ya da yararsızdır; zira her şey, doğrudan yapılmadığında geçersizdir.

Vaktiyle öğretmenler tercihen ilâhiyata yükleniyorlardı. Hiç değilse, mutlağı öğretme, kendilerini Tanrı'yla sınırlamış olma mazeretleri vardı; oysa bizim devrimizde hiçbir şey ölümcül yetkilerinin elinden kurtulamıyor.

- Bizi seleflerimizden ayırt eden, Esrar karşısındaki teklifsizliğimizdir. ismini bile değiştirdik: Saçma böyle doğdu...

- Üslûbun yutturmacası: alışılagelmiş hüzünlere olmadık bir mahiyet vermek; küçük mutsuzlukları cicileştirmek; boşluğu allayıp pullamak; kelime aracılığıyla, iç çekiş ve kinayenin parlak ama boş sözleriyle var olmak!

- İleride biyografisini yazacak birinin çıkması ihtimalinin, kimseyi bir hayatı olmaktan vazgeçilmemiş olması inanılmazdır.

- Vaktiyle, Hakikat'in peşine düşecek kadar safken, epey yöntemi sıradan geçirmiştim — boşuna. Kendimi kuşkuculuğun içinde pekiştirmeye başlıyordum; o sırada, en son çare, Şiir'i yoklama fikri geldi aklıma: Kim bilir belki istifade edebilirdim, belki keyfiliğinin ardında nihai bir ifşaat gizliyordu. Yanıltıcı çare! Yadsımada benden de ileri gitmişti; belirsizliklerimi bile kaybettirdi bana.

- Ölümü solumuş kişi için, Kelâm'ın kokusu ne perişanlıktır!

- Gündemde yenilgiler olduğuna göre, bundan Tanrı'nın istifade etmesi tabiidir. Ona acıyan ya da kötü muamele eden züppeler sayesinde, oldukça rağbet görür. Fakat daha ne kadar zaman, hâlâ ilginç olacaktır?

- "Yeteneği vardı: oysa artık kimse onunla ilgilenmiyor. Unutuldu." — "Adalet budur işte: yanlış anlaşılmak için bütün tedbirleri almayı bilememiş."

- Bir zihni, karanlık fikirleri kavramaktan duyduğu tiksinti kadar hiçbir şey kurutamaz.

- Bilge ne yapar? Görmek, yemek, vs. ile tevekkül eder; BhagavadGıta'ya göre "dokuz delikli yara" olan vücudu, kendine rağmen kabul eder. — Bilgelik mi? Deliklerimizin bize reva gördüğü aşağılanmaya ağırbaşlılıkla katlanmak.

- Şair: Nedensiz canı sıkılabilen, tereddütlere dört elle sarılan ve bunu her yolla edinen bir kurnaz. Sonra, safdil gelecek nesiller onun için ağlaşır...

- Neredeyse bütün eserler taklit parıltılarıyla, ezbere ürpertiler ve yağmalanmış vecdlerle hazırlanmıştır.

- Özü gereği sözü uzatan edebiyat, söz bolluğuyla, kelime kanseriyle geçinir.

- Avrupa, destanın çiçek verebilmesi için henüz yeteri kadar yıkıntı arz etmiyor. Bununla birlikte her şey gösteriyor ki Truva'yı kıskanıyor ve taklit etmeye hazır; o kadar önemli temalar sağlayacak ki artık romanla şiir de yetmeyecek...

- Eğer son bir kuruntuyu muhafaza etmeseydi, Ömer Hayyam'a, onun cevapsız hüzünlerine gönülden kefil olurdum; fakat şaraba hâlâ inanıyordu.

- En iyi tarafımı, beni her şeyden uzak tutan o ışık parçasını, bazı buruk itlerle olan ender sohbetlerime borçluyumdur; kinizmlerindeki katılığın kurbanı olup artık hiçbir kötülük eğilimine bağlanamayan bazı teselli bulmamış itlerle olan sohbetlerime...

- Temel bir yanılgı olmasından da evvel, hayat, ne ölümün ne de şiirin düzeltmeyi başarabildiği bir zevksizliktir.

- Taocu bir metnin "büyük yatakhane" diye adlandırdığı bu evrende kâbus, zihin açıklığı için tek yoldur.

- Karanlık ruhunuzda size berraklık musallat oluyorsa Edebiyat'la uğraşmayın. Arkanızda sadece anlaşılır iç çekişler, kendiniz olmayı reddedişinizin zavallı kırıntılarını bırakırsınız.

- Zihnin ıstıraplarında bir ağırbaşlılık vardır ki beyhude yere kalbinkilerde de aranır.

Kuşkuculuk kaygının zarafetidir.

- Modern olmak, Devasızlık içinde şunun bunun ucundan tutmaktır.

- Müridin gülünç trajedisi: Düşüncemi toz duman ettim, bana onu sadece didilemeyi öğreten Moralistler'den daha ileri gitmek için...

UÇURUM DOLANDIRICISI

- Her düşünce, bir tebessümün yıkıntısını andırmalıdır.

- Bir hayli tedbir alarak, derinliklerin etrafında döneniyor, onlardan birkaç baş dönmesi sızdırıyor ve tüyüyorum; bir Uçurum dolandırıcısı gibi.

- Her düşünür, kariyerinin başında, kendine rağmen, ya diyalektikte ya da salkımsöğütlerde karar kılar.

- Fizik ile psikolojinin doğmalarından epey evvel, acı maddeyi parçalıyordu; keder de ruhu...

- Büyük adamların gündelik hayatı tahayyül edilmeye çalışıldığında duyulan o tedirginlik... Öğleden sonra saat ikiye doğru, Sokrates ne yapardı dersiniz?

- Fikirlere bunca yürek temizliğiyle inanmamız, onları tasarlayanların memeli olduğunu unutmamızdandır.

- Şiir adına lâyık bir şiir, kader tecrübesiyle başlar. Bir tek kötü şairler özgür' dür.

- Düşüncenin yapısında, alnımı yaslayacak hiçbir kategori bulamadım. Buna karşılık, Kaos gibi yastık mı var?

- Ötekileri bizden daha mutlu olmalarından dolayı cezalandırmak için, onlara bunaltılarımızı aşılarız — daha iyisi olmadığından. Zira acılarımız, ne yazık ki (!) bulaşıcı değildir.

- Şüphelere karşı susuzluğumu hiçbir şey dindirmiyor: Kayadan bile şüphe fışkırtacak Musa'nın asası elimde olamaz mıydı!

- Yok olma krizlerine, hiçlik içinde soluksuz kalmaya, bir tükürüğün içindeki ruhtan başka bir şey olmamanın dehşetine karşı, umumi felçten kaynaklanan benlik genleşmesi dışında hiçbir çare yoktur.

- Hüzünden topu topu birkaç fikir çıkarabildiysem, onu, zihnimin alıştırmalar yaparak yoksullaştırmasına izin vermeyecek kadar çok sevmiş olmamdandır.

- Bir felsefi moda kendini gastronomik modalar gibi kabul ettirir: Bir fikir, bir sostan daha çürütülür değildir.

- Düşüncenin her veçhesinin kendi ânı, kendi havailiği vardır: günümüzde de Yokluk fikri öyle... Madde, Eneıji ve Ruh o kadar zaftianlarını doldurmuş görünüyorlar ki! iyi ki sözlük zengin: Her nesil başvurabilir ve içinden diğerleri —boş yere merhum olanlar— kadar önemli bir sözcük çıkarabilir.

- Hepimiz soytarıyız: Sorunlarımızdan sonra da hayatta kalırız.

- Şeytan'nın serpilip geliştiği zamanlarda panikler, ürküntüler, kargaşalar, tabiatüstü bir korumadan istifade eden dertlerdi: Bunları kışkırtanın kim olduğu, gelişmelerini kimin yönlendirdiği biliniyordu; şimdi, kendi hallerine bırakılınca, "içsel dramlar"a döndüler, veya "psikozlar"a, dünyevileşmiş patolojiye çevirdiler.

- Sefalet, bizi teşvik ettiklerimizin fikirlerine sırayla gülümsemeye mecbur ederek, kuşkuculuğumuzu geçim kapısı seviyesine düşürür.

- Bitki, hafifçe etkilenmiştir; hayvan, sapıtmaya çabalar; soluk alan her şeyin anormalliği insanda azgınlaşır.

- Hayat! Kimya ile alıklığın bileşimi... Mineralin dengesine mi sığınacağız? Aramızda bizi aynan âlemin üzerinden gerisin geriye atlayıp normal taşı mı taklit edeceğiz?

- Hatırıma geldiği kadarıyla, kendimde, insan olmanın kibrini yok etmekten başka şey yapmadım. Ve Tür'ün çevresinde, başka bir maymun çetesinden olduğumu iddia edecek çapa ulaşmadan, pısırık bir canavar gibi geziniyorum.

- Sıkıntı, muammaları aynı düzeye getirir: pozitivist bir hülyadır.

- İçimize işlemiş olan bir bunaltı vardır ki bizim için bilim ve önsezinin yerini tutar.

- Ölüm ne kadar uzağa yayılırsa yayılsın, onca yer kaplıyor ki nerede öleceğimi bilemiyorum.

- Zihin açıklığının görevi: kuralınca bir ümitsizliğe, Olimpos'vâri bir yırtıcılığa varmak.

- Mutluluk öylesine ender bir şeydir ki; çünkü ona ancak yaşlılıktan sonra, tiritlik zamanında ulaşılır — pek az ölümlünün payına düşen bir lütuf.

- Dalgalanmalarımız dürüstlüğümüzün damgasını taşır; teminatımız ise sahtekârlığımızın. Bir düşünürün namussuzluğu, ileri sürdüğü sarih fikirler tutarıyla belli olur.

- Mutlak'a kendini beğenmişin biri olarak daldım, mağara adamı olarak çıktım.

- Yapayalnız olmanın kinizmi, küstahlıkla yumuşayan bir azaptır.

- Ölüm, bütün diğerlerinin yerini alan bir mesele ortaya koyar. Felsefe için, tereddütler arasında bir hiyerarşi olduğu safdil inancı için daha zararlı ne olabilir?

- Felsefe hüzne karşı panzehir hizmeti görür. Felsefenin derinliği' ne hâlâ inananlar da var.

- Şu geçici âlemde, önermelerimizin sadece vakaı adiye değeri vardır.

- Bunaltı, daha mağara devrinde bile yaygın bir üründü. Bir gün bunun yaratıcısı olduğunu iddia eden filozoflar çıkacağını tahmin etmiş olsa, Neandertal insanı gülümserdi herhalde.

- Felsefenin kabahati, fazla tahammül edilir olmasıdır.

- Fikirlere sadece, onları oldukları halde bırakan irade yitimine uğramış kişilerin yaklaşması mümkün olmalıydı. İşgüzarlar tarafından zaptedildiklerinde, tatlı gündelik hercümerç trajedi düzenine girer.

- Hayat ve ölümün üzerine eğilmedeki kolaylık, önüne gelenin söylenebilmesidir.

- Kuşkucu da hayat veren kuruntulardan dolayı —insanların kalan kısmı gibi— acı çekmek ister. Bunu başaramaz: bir sağduyu kurbanıdır.

- Bilime itiraz: Bu dünya, bilinmeye lâyık değil.

- Nasıl filozof olunabilir? Zamana, güzelliğe, Tanrı'ya ve diğerlerine saldırmaya nasıl cüret ederler? Zihin şişer ve utanıp sıkılmadan zıplar. Metafizik, şiir — bir bitin küstahlıkları...

- Gösteriş Stoacılığı: bir "Nil admirari[3]" tutkunu, sarsılmazlığın histeriği olmak.

- Bir sinir buhranına karşı mücadele edebilsem dahi, bana vergi olan ve önümde giden bir saplantının üzerine hangi hayatiyet adına çullanayım? Afiyetim yerinde olduğunda, canımın çektiği yola girerın; "yakalandığımda" ise, karar veren artık ben değil, derdimdir. Saplantılı olanlar için hiç tercih hakkı yoktur: Tercihi onlardan evvel, onların adına, saplantıları yapmıştır. Elimizin altında birbirinden farksız potansiyeller olduğunda, kendimizde karar kılarız; fakat bir derdin belirginliği, seçeneğe açık yollar çeşitliliğinin de önüne geçer.

Kendine, özgür olup olmadığını sormak — sayıklamalarının kalorileri tarafından sürüklenen bir zihin için bir hiç değerindedir. Onun için özgürlüğü vazetmek, utanılası bir sağlık göstergesidir.

Özgürlük mü? Afiyeti yerinde olanların safsatası.

- Gerçek acılarla memnun olmayan kaygılı kişi, kendi kendine hayal mahsullerini dayatır; gerçekdışılığın olduğuna, olması gerektiğine inanan bir varlıktır; öyld olmasa, tabiatının gerektirdiği ıstırap tayınını nereden çıkarırdı?

- Niçin kendimi en büyük azizlerle mukayese etmeyecek mişim? — Çelişkilerimi ayakta tutmak için, onların kendininkilerin üstesinden gelmek için sarfettiklerinden daha mı az çılgınlık sarfettim?

- Fikir, herhalde kendine bir sığınak ararken kurtlanmış olmalı; madem ki beyinden başka ağırlayan çıkmamış...

- Kendimize karşı uygulama alanına soktuğumuz bir teknik olan psikanaliz, risklerimizi, tehlikelerimizi, uçurumlarımızı küçültür; bizi bozukluklarımızdan, kendimize karşı meraklı olmamızı sağlayan her şeyden yoksun bırakır.

- Meselelerin bir çözümünün olup olmadığı, sadece bir azınlığın kafasını kurcalar; duygulardan hiçbir çıkış yolunun olmaması, sonlarının hiçbir yere varmaması, kendi içlerinde kaybolmaları ise herkesin bilinçdışı dramıdır; her birimizin düşünmeden acısını çektiği duygusal çözülmezlik'tir.

- Bir fikri derinleştirmek ona halel getirmektir efsununu, hatta hayatını elinden almaktır.

- Nihilizmde biraz daha ateşli olsam, şüphelerimi sarsmam ve onları altetmem —Her şeyi inkâr ederek— mümkün olurdu. Fakat inkâr etmenin sadece zevki var bende, yeteneği değil.

- Aşın uçların büyüsüne kapılmış olmak; maymun iştahlılıkla dinamit arasında bir yerlerde durmuş olmak!

- Biyolojinin teranesi, Hoşgörülmesi İmkânsız Şey olmalıydı, Evrim falan değil.

- Benim kozmogonim, temel kaosa, bir üç nokta sonsuzluğu katıyor.

- İçimizde doğan her fikirle içimizdeki bir şeyler çürür.

- Her mesele, bir sının kadrini bilmez; onun da kadrini, sırası geldiğinde, çözümü bilmez.

- Duygusallık, zevksiz bir derinliği ele verir; bir Luther'in, bir Rousseau'nun, bir Beethoven'in, bir Nietzsche'nin kendilerini hoş

tuttukları o başkaldırı düşkünlüğü de aynen. Büyük vurgular — yalnızların plebciliği...

- Kötülük'ün önünde giden, neler diyorum (!), Kötülük'ü yaratan o vicdan azabı ihtiyacı...

- Bana hemen yarın için Kıyamet Günü sözü veren çılgınlığımın o hayırseverliği olmasa, tek bir güne tahammül edebilir miydim?

- Istırap çekeriz: dış dünya var olmaya başlar...; çok ıstırap çekeriz: yitip gider. Acı onu sadece gerçekdışılığını açığa vurmak için uyandırmıştır. „

- Her tür tarafgirliğin elinden kurtulan düşünce dağılır ve kavramak istediği şeylerin tutarsızlığı ile saçılmışlığını taklit eder. "Akışkan" fikirlerle gerçeklik üzerine yayılınır, ona katılınır; izah edilmez. Böylece, istenmemiş olan "sistem"in bedeli pahalıya ödenir.

- Gerçek bende nefes darlığı yapıyor.

- Moral çökertici bir düşünceyi sonuna vardırmak tiksindirir bizi, kuşku götürmez dahi olsa; iliğimize kemiğimize dokunacağı, tedirginlik, hakikat ve tenin felâketi olacağı âna kadar direniriz ona. — Buda'nın bir vaazını veya Schopenhauer'dan bir sayfayı içim kararmadan hiç okumadım...

- İnce düşünceliliğe:

ilâhiyatçılarda rastlanır, ileri sürdüklerini ispat edemediklerinden, onca ayrım gözetmek durumundadırlar ki bunlar zihne yolunu şaşırtırlar; istedikleri de budur. Melekleri onlarca türde sınıflamak için ne biçim bir maharet gerekir. Tanrı'daysa hiç ısrar etmeyelim: "Sonsuzluğu" onları yıpratmış ve nice beyni kokuşturmuştur;

avarelerde rastlanır — sosyetiklerde, gevşek soylarda, kelimelerle beslenenlerin hepsinde. Sohbet — inceliğin anası... Buna karşı duyarsız olduklarından, Almanlar metafiziğe gömülmüşlerdir. Fakat geveze halklar, Eski Yunanlılar ve Fransızlar, zihnin lûtuflarında ustalaşıp, hiçlik tekniği'nde eşsiz olmuşlardır;

mağdurlarda rastlanır. Yalana, hileye, beleşçiliğe zorlandıklarından, ikili ve sahte bir hayat sürdürürler: Muhtaçlıktan gelen samimiyetsizlik, zekâyı tahrik eder. Kendinden emin halleriyle İngilizler, insanın uykusunu getirirler: Dümenlere, sinsi gülümsemelere, kestirme yollara gerek duymadan özgür yaşayabildikleri yüzyılların bedelini böyle öderler. Onların tam karşı ucunda Yahudiler'in neden en uyanık halk olma imtiyazını ellerinde bulundurdukları anlaşılırdır;

kadınlarda rastlanır. Edepli olmaya mahkûm olduklarından, arzularını kamufle etmek ve yalan söylemek zorundadırlar: Yalan, bir yetenek biçimidir, oysa "hakikat"e saygı gösterme kabalık ve hantallıkla atbaşı gider;

kaçıklarda rastlanır —içeri kapatılmamış olanlarda...— ideal bir ceza kanununun düşleyeceği kimselerde.

- Henüz gençken, kendimizi felsefede deneriz, bir görüş aramaktan ziyade bir uyancı bulmak için; fikirlere yüklenilir, onları üretmiş olan sayıklama sezilir, bunu taklit etme ve abartma hayalleri kurulur. Yeniyetmelik, yüksekliklerde fink atmakla kendini hoş tutar;bir düşünürde panayır cambazı tarafını sever; Nietzsche'de Zerdüşt'ü,

pozlarını, mistik hokkabazlığını, hakiki bir doruklar panayırı olmasını severdik...

Kuvvete tapması, evrimci bir züppelikten ziyade, dışa yansıttığı bir iç gerilime, oluşu yorumlayan ve kabul eden bir sarhoşluğa bağlıdır. Bunun sonucu, hayatın ve tarihin yanhş bir sureti olmalıydı. Fakat oraya uğramak, felsefi sefahate, hayatdoluluğa tapınmaya uğramak zorunluydu. Bundan yan çizenler, düşüşü, karşı ucu ve o tapınmadaki yüz buruşturmaları hiçbir zaman bilmeyecekler; hayal kırıldığının kaynağını pek anlamayacaklar.

Nietzsche'yle, transların daimliğine inanmıştık; kinizmimizin olgunluğu sayesinde, ondan da uzağa gittik. Üstinsan fikri bize artık sadece üzerine fazla düşülmüş bir manasızlık gibi geliyor; oysa bir deneysel veri kadar kesin görünüyordu. Böylece gençliğimizin büyücüsü siliniyor. Ama hâlâ kalan hangi Nietzsche'dir — eğer birden fazla olduysa? Düşkünlük uzmanıdır o, psikolog-, saldırgan bir psikologdur; Moralistler gibi yalnızca gözlemci hiç değildir. İnceden inceye düşmanca yoklar ve kendi kendine düşmanlar yaratır. Fakat düşmanlarını kendinden çıkarır, ifşa ettiği kötülük eğilimleri gibi... Zayıflara mı çullanmış? Kendi içine bakmaktadır; gerilemeye saldırdığında da kendi halini tasvir etmektedir. Bütün nefretleri dolayh olarak kendine yöneliktir. Kendi bitkinlikleriniyse kendisi ilan etmekte ve ideal mertebesine çıkartmaktadır; kendine lânet okuduğunda, bunun cezasını Hıristiyanlık veya Sosyalizm çekmektedir. Nihilizm teşhisi çürütülemezdir; çünkü kendisi Nihilist'tir ve bunu itiraf eder. Rakiplerine âşık bir yergicidir; kendisiyle, kendisine karşı mücadele etmeseydi, kendi acılarına dışarıda, ötekilerde yer bulmasaydı kendi kendine tahammül edemezdi: Ne ise onun intikamını onlardan çıkardı. Psikolojiyi kahramanca tatbik ederek, Karmakarışıklık tutkunlarına bir çıkmaz çeşitliliği önerir.

Onu hiç tüketmeden sürekli olarak inkâr edebilmemiz için sunduğu imkânlardan, verimliliğini ölçeriz. Göçebe bir zihin olarak dengesizliklerini çeşitlendirmeyi becerir. Her konuda, hem bir tarafı hem öteki tarafı desteklemiştir: Trajedi yazamadıklarından, muhtelif

kaderlere saçılamadıklarından kendilerini spekülasyona verenlerin usûlü budur. — Şurası kesin ki histerilerini alenileştirerek,

Nietzsche bizi kendi histerilerimizin edebinden kurtarmıştır, onun acılan bize selâmet getirmiştir. "Kompleksler" çağı'nı açmıştır.

- "Cömert" filozof, bir sistemin içinde sadece zararlı hakikatlerin ayakta kaldığını unutur, kendi aleyhine... .

- Tecrübesizlikten dolayı felsefeden tat alındığı çağda, ben de herkes gibi bir tez hazırlamaya karar verdim. Hangi konuyu seçmeli? Hem ağza sakız olmuş, hem de alışılmamış bir konu olsun istiyordum. Bulduğumu zannettiğim zaman, bunu hocama iletmeye koştum.

Bir Gözyaşı Genel Teorisi hakkında ne düşünürsünüz? Kendimi bununla uğraşabilecek çapta hissediyorum.

- Mümkün, dedi, fakat buna bir kaynakça bulmakta zorlanacaksınız.

İş buna kalsın. Bütün Tarih beni otoritesiyle destekleyecektir, diye cevap verdim küstah ve muzaffer bir edayla

Fakat, sabrı taşarak, bana küçümseyici bir bakış attığından, derhal içimdeki müridi öldürmeye kesin karar verdim.

- Başka zamanlarda, yazmayan ama düşünen filozof horgörüye maruz kalmazdı; işeyararlık önünde secdeye gelindiğinden beri, eser, avamın mutlağı haline geldi; eser üretmeyenlere "rateler" diye bakılıyor. Fakat bu "rateler", başka bir zamanın bilgeleri olabilirlerdi; iz bırakmamış olmakla, bizim zamanımızı bağışlatacaklar.

- Her şeyi soru konusu ettikten sonra, kuşkucunun da artık şüphe edeceği bir şeyin kalmadığı saat gelir; işte o zaman yargısını cidden askıya alır. Ne kalır o zaman? Eğlenmek veya gevşemek — havailik veya hayvanilik.

- Beynin hazanını, bilincin çözülmesini, aklın son sahnesini şöyle bir görmek, bana bir kereden fazla nasip oldu; sonra, kanımı donduran bir ışığı da!

- Bitkisel bir bilgeliğe doğru: Bir ağacın gülümsemesine karşılık, bütün korkularımdan yüz çevirirdim...

ZAMAN VE KANSIZLIK

- Zamanın peşinden koşan, bir parça zaman yakalamak isteyen o deli yaşlı kain bana ne yakın!

- Kanımızın azlığı ile süre içinde yurtsuzlaşmamız arasında bir ilinti var: ne kadar akyuvar, o kadar boş an... Bilinçli hallerimize sebep, arzularımızın renk atması değil mi?

- Tam öğle vakti, başdönmesinin enfes ürküntüsüyle şaşıp kaldığımızda, bu neye maledilebilir? Kana mı, gökmavisine mi? Yoksa, ikisinin tam ortasındaki kansızlığa mı?

- Solgunluk bize vücudun ruhu nereye kadar anlayabileceğini gösterir.

- Gecelerle yüklü damarlarınla, insanların arasında sirkin ortasında bir mezartaşı kadar yerin yok.

- Meraksızlık'ın en kuvvetli raddesinde, esaslı bir sara krizi vadedilmiş toprak gibi düşünülür.

- Bir ihtiras bizi konusunun dağılmışlığı ölçüsünde harap eder; benimki Sıkıntı oldu: belirsizliği karşısında pes ettim.

- Zaman bana haram. Ayak uyduramadığımdan, ya sarılıyor, ya da seyredalıyorum, ama hiç oralı değilim: benim muhitim değil. Beyhude yere de herkesten biraz zaman umuyorum!

- Kan kanseri, Tanrı'nın çiçek açtığı bahçedir.

- İman, siyaset veya hayvanlık ümitsizliği lekelese dahi, melankoliyi her şey el değmemiş bırakır: O ancak kanımızla birlikte duracaktır.

- Sıkıntı, nüve halindeki bunaltıdır; kasvet ise hülyalı bir nefret.

- Hüzünlerimiz, mumyaların gülümseyişinde taslağı çizili olan esrarı devam ettirir.

- Yalnızca kaygı, kara ütopya, bize gelecek üzerine kesin bilgiler sağlar.

- Kusmak mı? Dua etmek mi? — Sıkıntı bizi, Çarmıh'a gerilinen ve ağzımızda sakarin tadı bırakan bir göğe doğru çıkarır.

- Yorgunluk'un metafizik faziletlerine uzun süre inandım: Bizi Zaman'ın köklerine ulaştırdığı doğru; fakat ne geçiyor elimize? Ebediyet üzerine birkaç yavan söz.

- "Gözleri içine düşmüş kırık bir kukla gibiyim."

Bir akıl hastasının bu lafı, içebakış üzerine olan eserlerin tamamından ağır basar.

- Etrafımızda her şey yavanlaştığında, aklımızı nasıl yitireceğimizi bilme merakı ne kuvvet macunudur!

- Vicdan azabının dinamizmi için, duyumsamazlıktaki hiçliği keyfimizce terketmek elimizde olsaydı!

- Beni bekleyen sıkıntının yanında, içimdeki sıkıntı bana o kadar hoş bir şekilde tahammül edilmez geliyor ki dehşetini tüketeceğim diye titriyorum.

- Melankolisiz bir dünyada bülbüller geğirmeye başlardı.

- Biri, olur olmaz yerde "hayat" kelimesini mi kullanıyor? Bilin ki hastadır.

- Zaman'a gösterdiğimiz ilgi, bir Tamiri İmkânsızlık züppeliğinden kaynaklanır.

- Hüzne, Belirsizliğin işçiliğine alışmak için kimilerine bir saniye, kimilerineyse bir ömür gerekir.

- Şu Gök denen sandık odasına kaç kere çekildim, Tanrı'nın içinde soluksuz kalma ihtiyacına kaç kere boyun eğdim!

- Ancak kendimin yukarısında veya aşağısında kendimim, kudurduğumda veya bıkkınlaştığımda; alışageldiğim düzeyde, varolduğumdan habersiz olurum.

- Sinir hastalığı edinmek zahmetsiz bir iş değildir, bunu başaranın, her şeyle büyüyen bir serveti olur: başarılarla da, yenilgilerle de.

- Ancak sınırlı bir süreye bağlı olarak hareket edebiliriz: bir gün, bir hafta, bir ay, bir sene, on sene veya bir ömür. Eğer bir talihsizliğe uğrayıp fiillerimizi Zaman'a mal edersek, zaman ve fiiller buharlaşır: hiçliğin içindeki maceradır bu, Hayır'ın doğuşu.

- Er ya da geç, her arzu, bezginliğine rastlamalıdır: hakikatine.,.

- Zamanın bilinci: zamana suikast...

- Melankoli —o tembel usûlü dağcılık— sayesinde, yatağımızdan bütün zirvelere tırmanırız ve bütün uçurumların üzerinde rüya görürüz.

- Canı sıkılmak, zaman çiğnemektir.

- Koltuk: "ruh"umuzun elebaşı, o büyük müsebbip.

- Ayakta bir karar alırım; uzanırım — ve iptal ederim.

- Akıl ya da karaciğer pes etmese, sonunda kederlere rahatlıkla razı olunurdu.

- İçimde kendi modelimi aradım. Bu modeli taklit etme konusunda ise kendimi, aldırmazlık diyalektiğinin ellerine bıraktım. Kendini başaramamak o kadar daha hoş ki!

- Bir mesleğin icap ettireceği bütün saatleri ölüm fikrine vakfetmiş olmak... Metafizik taşmalar keşişlere, sefihlere ve berduşlara mahsustur. Bir iş, Buda'yı bile basit bir gayri memnun yapardı.

- İnsanları günler ve günler boyunca uzanık kalmaya mecbur edin: Savaşların ve sloganların başaramadığını sedirler başarırdı. Zira Sıkıntı'nın harekâtları, işgörürlük açısından, silah ve ideolojilerinkini aşar.

- Tiksintilerimiz mi? — Kendimizden tiksinmemizin dolambaçlı yollan.

- Kendimde bir isyan hareketini suçüstü yakaladığımda, bir uyku ilacı yutar veya bir psikiyatra başvururum. ilgisizlik'in peşine düşen, buna müsait olmadan düşen kişi için bütün yollar mübahtır.

- Miskinlerin, o doğuştan metafizikçilerin önermesi olan Boşluk, iyi yürekli insanların ve meslekten filozofların, kariyerlerinin sonunda hayal kınklıklarının mükâfatı olarak keşfettikleri kesinliktir.

- Utançlarımızı tasfiye ettiğimiz ölçüde, maskelerimizi atarız. Oyunumuzun bittiği gün gelir: Artık utanç yoktur, maske yoktur. Seyirci de yoktur. — Sırlarımıza, çilelerimizin canlılığına gereğinden fazla güvenmişizdir.

- İskeletimle her gün baş başa sohbetlerim olur, bunu da tenim asla affetmeyecek.

- Sevinci mahveden şey, temelsizliğidir; bir de öte yanda, hıncın mantığını seyreyleyiniz.

- Sadece bir kere bile sebepsiz yere hüzünlendiysen, bütün hayatın boyunca bilmeden öyle olmuşsundur.

- Günler arasında, kaldırmışız bir dünyada bir orospu gibi sürtüyorum.

- Hayatla çıkar ortaklığı ancak, harcıâlem bir şey —bütün kalbimizle— söylendiği zaman kurulur.

- Bütün zaman tecrübemiz Sıkıntı'yla Vecd arasında cereyan eder.

- Hayatınız sonunda amacına mı ulaştı? — Gurur nedir hiç bilmeyeceksiniz.

- Suratımızın arkasına siperleniriz; deliye suratı ihanet eder. Kendini ötekilere sunar, ele verir. Maskesini yitirdiğinden bunaltısını neşreder, önüne gelene onu dayatır, muammasını sergiler. Bunca boşboğazlık öfke uyandırır. Kıskıvrak bağlanması ve tecrit edilmesi normaldir.

- İster vicdan azabı tutkusundan olsun, ister duyarsızlıktan, bu dünyanın içerdiği azıcık mutlağı kurtarmak için hiçbir işe girişmedim.

- Oluş: *hallolmayan* bir can çekişme.

- Hazların aksine, acılar doygunluğa ulaştırmaz. Biraz olsun bıkkın olan hiçbir cüzzamlı yoktur.

- Hüzün: hiçbir mutsuzluğun doyuramadığı bir iştah.

- Hiçbir şey ölüm saplantısı kadar hoşumuza gitmez; saplantısı, kendi değil.

- Yerimden kalkmanın bana yararsız göründüğü o saatler, Devasızlar'a olan merakımı kamçılar. Yataklarına, ve de Mutlağa, perçinlenmiş bir halde, tüm şeyler hakkında ne kadar çok şey biliyorlardır! Fakat ben onlara ancak uyuşukluğun maharetleriyle yaklaşırım, sabah keyfindeki geviş getirmelerle...

- Sıkıntı, gönül işleriyle yetindiği müddetçe henüz her şey mümkündür; yargılamanın çemberi içinde bir yayılırsa, işimiz bitmiş demektir.

- Ayakta tefekküre pek dalamayız, yürürken daha da zor... Eylem de dikey durumumuzu muhafaza etmeye canla başla sarılmamızdan doğmuştur; verdiği zararları protesto etmek için, cesetlerin duruşunu taklit etmeliydik.

- Ümitsizlik, mutsuzluğun perçemidir; bir kışkırtma biçimi, boşboğaz devirler için bir felsefedir.

- Boşluk'tan avuç dolusu yararlanmayı öğrendiğimizde, artık yarından çekinmeyiz. Sıkıntı harikalar yaratır: Kofluğu cevhere döndürür; besleyici boşluğun ta kendisidir.

- Yaşlandıkça, kendi küçük Hamlet'imi oynamaktan daha az zevk alıyorum. Ölüm karşısında hangi ıstırabı duyacağımı unuttum bile...

BATI

- Modern gurur: Değer verdiğim bir insanın dostluğunu kaybettim, ondaıj daha yozlaşmış olduğumu ona tekrarlamaya yırtındığımdan...

- Batı boş yere geçmişine lâyık bir can çekişme biçimi aranıyor.

- Don Kişot, bir uygarlığın gençliğini temsil eder: Kendine olaylar icat ediyordu — bizse üzerimize gelen olayların elinden nasıl kurtulacağımızı bilemiyoruz.

- Doğu, çiçekler ve feragat üzerine eğildi. Biz, ona karşı makinalan ve çabayı çıkarıyoruz, bir de o dörtnala melankoliyi — Batı' nın son sıçramasını.

- Büyük ulusları biraz ilave gelecek dilenirken görmek ne hazin!

- Bizim devrimiz vatansızların Romantizminin damgasını taşıyacak. Artık hiç kimsenin oturma hakkı olmayacağı bir evrenin sureti şimdiden biçimleniyor.

Bugünün her vatandaşının içinde müstakbel bir evsiz barksız yabancı yatmaktadır.

- Bin yıllık savaşlar Batı'yı sağlamlaştırdı; yüz yıllık "psikoloji" ise can havline kaptırdı.

- Mezhepler yoluyla kalabalık Mutlak'tan pay alır, bir halk da canlılığını dışavurur. Rusya'da Devrim'i Ve Slav tufanını hazırlayan da mezhepler oldu.

Katolikliği esaslı bir katılık gösterdiğinden beri köhneleşme sarıyor; halbuki daha kariyeri bitmedi: Latinliğin yasını tutması da gerekiyor.

- Derdimiz tarihin derdi, tarih tutulması olduğundan, Valery'nin sözünden ileri gitmek, onun menzilini artırmak zorundayız: Uygarlığın ölümlü olduğunu şimdi biliyoruz; kanamalı ufuklara, beterin mucizelerine, ürküntünün altın çağına doğru dörtnala gittiğimizi...

- 16. yüzyıl, çatışmalarının yoğunluğuyla bize bütün diğer yüzyıllardan daha yakındır; ama zamanımızda bir Luther, bir Calvin görmüyorum. Bu devlerle —ve çağdaşlarıyla— mukayese edilirsek, bilgi belasına anıtsal bir kadere terfi etmiş pigmeleriz. — Endamımızda bir noksanlık varsa da onlardan bir puan fazla kaydederiz: Serüvenleri sırasında, onların, sevgili kullardan biri olma imkânları, korkaklıkları vardı. Hâlâ cazip kalan tek Hıristiyan fikir olan Alınyazısı, onlar için ikili yüzünü muhafaza ediyordu. Bizim içinse artık sevgili kul yok.

- Almanlar ve ispanyollar kendilerini izah ederken bir kulak verin; kulağınızda hep aynı nakaratı çınlatacaklardır: trajik, trajik... Uğradıkları musibetleri veya duraklamalarını size anlatma tarzları, uç verme biçimleridir bu...

Balkanlar'a doğru dönün; yerli yersiz şunu işitirsiniz: kader, kader... Kökenlerine çok yakın olan halkların, etkisiz hüzünlerini kamufle etme yolu. Mağara adamlarının ketumiyeti...

- Fransızlar'la görüşe görüşe insan nazik bir şekilde mutsuz olmayı öğrenir.

- Saçma sapanlıklardan, havailikten ve yaklaşıklıktan hazzetmeyen, sözlü abartmalarını yaşayan halklar, hem diğerleri hem kendileri için bir felâkettir. Bir hiçin üzerinde durur, fuzuliye ciddiyet, önemsize trajiklik katarlar. Hele bir sadakat tutkusu ve berbat bir ihanet etme tiksintisiyle kendilerini doldursunlar, onlardan artık hiçbir şey umulamaz, yıkımları dışında... Meziyetlerini tashih etmek ve derinliklerine bir çare bulmak için onları Güney'in yoluna sokmak ve şaka virüsünü aşılamak gerekir.

Napolyon Almanya'yı Marsilyahlar'la işgal etmiş olsaydı, «dünyanın çehresi bambaşka olurdu.

- Ciddi halklar güneylileştirilebilirler mi? Avrupa'nın geleceği bu soruya bağlıdır. Eğer Almanlar, vaktiyle yaptıkları gibi çalışmaya koyulurlarsa, Avrupa mahvolur; Ruslar eski tembellik sevgisine yeniden dönmezlerse, aynen. Hem birilerinde hem ötekilerde tatlı gevşeklik, duyumsamazlık ve siesta düşkünlüğünü geliştirmek, kendim koyverme ve kaypaklığın zevkleriyle gözlerini almak gerekirdi.

... Maymun iştahlılığa Prusya veya Sibirya'da reva görülen cezalara boyun eğmezsek...

- Yıkıcı olmayan ne evrim, ne de atılım vardır; en azından yoğunluk anlarında...

Herakleitos'un oluş'u zamanlara meydan okur; Bergson'unkiyse saf teşebbüsler ve felsefi hurdalarla birleşir.

- Ortaçağ'ın sonlarına doğru, şehirden şehire dünyanın sonunu ilan etmek için koşuşturan o keşişler mutluymuşlar! Kehanetlerinin çıkması mı gecikiyormuş? Ne önemi var! Zincirlerinden boşanabiliyor, ürküntüleriyle ortalıkta at oynatabiliyor, onları kalabalıkların üzerine yıkabiliyorlarmış; — paniğin huylar arasına girerek faziletlerini yitirdiği bizimki gibi bir çağda yanıltıcı bir tedavi yolu.

- İnsanları çekip çevirebilmek için, zaafların paylaşmak ve bunlara yenilerini ilave etmek gerekir. Papalara bakın: Kendilerini zinaya, enseste verip, katletmeye de devam ettikçe asırlarına hükmediyorlardı; ve Kilise'nin gücü her şeye kadirdi. Dinin buyruklarına uyduklarından beri düşe düşe bir hal oldular: İmtinalan gibi ılımlılıkları da onlara uğursuz gelmiş olacak; saygıdeğer hale geldiklerinden, artık kimse onlardan çekinmiyor. Bir kurumun ibret alınacak batışı.

- Şeref önyargısı, gelişiminin başında olan uygarlıklara göre bir iştir. Zihin açıklığının gelişiyle ortadan yok olur; korkakların, Her şeyi "anlamış" olup artık savunacak hiçbir şeyi kalmayanların saltanatıyla...

- Üç asır boyunca İspanya, İşeyaramazlık'm sırrın kıskançlıkla korudu; bugün bu sının tamamı Batı tarafından biliniyor; aşırmadı, kendi çabalarıyla, kendi içine bakarak keşfetti bunu.

- Barbarlık yoluyla, Hitler bütün bir uygarlığı kurtarmaya çalıştı. Girişimi başarısız oldu; — ama yine de bu, Batı'nın son inisiyatifi’ dir.

Şüphesiz bu uygarlık daha iyisine lâyıktı. Eğer başka kalitede bir canavar çıkaramadıysa kabahat kimin?

- Rousseau Fransa için bir âfet oldu, Almanya'da Hegel'in olduğu gibi. Sistemlere olduğu gibi histeriye karşı da ilgisiz olan Ingiltere, vasatlıkla uyuştu; "felsefe"si ihsas’ın değerini ortaya koydu; siyasetiyse i/in... Kıta Avrupası'nın üzerine fazla düştüğü manasızlıklara cevabı deneycilik oldu; Parlamento ise, ütopyaya, kahramanlık patolojisine karşı meydan okuması...

Önemsiz şeyler makbul olmazsa hiçbir siyasi denge olamaz. Belaları kim kışkırtır? Yerinde duramama saplantısı olanlar, iktidarsızlar, hiç uyku uyuyamayanlar, tacı, kılıcı veya üniformayı kuşanmış olan başarısız sanatçılar ve onlardan da fazla: iyimserler, ötekilerin sırtından ümit edenler.

- Talihsizliği suiistimal etmek zarif bir şey değildir; bazı halklar da bazı bireyler gibi bununla o kadar gönül eğlendirirler ki trajedinin şerefine gölge düşürürler.

- Zihni açık olanlar, bezginliklerine resmi bir karakter vermek ve bunu diğerlerine dayatmak için bir Hayal Kırıklığı Birliği teşkil etmeli.

Belki böylelikle tarihin baskısını yumuşatmayı, geleceği seçmeli kılmayı başarabilirler...

- Sırayla nice halka taptım ve lânet okudum; — olmak istediğim Ispanyol'u inkâr etmek ise hiç aklımdan geçmedi...

1- Oturmamış içgüdüler, hasara uğramış inançlar, takıntı ve mızmızlanmalar. Romalar'ı ve Atinalar'ı kollayan genç Alaric'lerin[4] karşısında, her tarafta emekliye ayrılmış fatihler, kahramanlık rantiyeleri; her tarafta hantalların paradoksları. Eskiden salon nükteleri ülkeleri katediyor, sersemleri ya şaşkına çeviriyor ya da inceleştiriyordu. Süsüne düşkün ve hırçın Avrupa, ömrünün baharındaydı; — bugün, tiridi çıkmış olduğundan, artık kimseyi tahrik etmiyor. Bununla birlikte Barbarlar, onun dantellerinin mirasına konmayı bekliyor ve can çekişmesinin uzamasına öfkeleniyorlar.

2- Fransa, İngiltere, Almanya; belki İtalya. Ya gerisi... Bir uygarlık hangi kazayla durur? Hollanda resim sanatı ya da İspanyol mistisizmi neden sadece bir an parlamışlardır? Dehalarından fazla yaşayan onca halk! Gözden düşüşleri de trajiktir; fakat Fransa'nın, Almanya'nın ve İngiltere'nin gözden düşmeleri, içlerinde tamiri imkânsız olan bir şeye, bir sürecin sona ermesine, bir görevin yerine getirilmiş olmasına bağlıdır; tabiidir, izah edilebilirdir, hak edilmiştir. Başka türlü olabilir miydi? Bu ülkeler rekabet, kardeşlik ve nefret ruhuyla, birlikte büyümüş ve birlikte yıkıma uğramışlardır; bununla birlikte, yerkürenin geri kalan kısmında taze dolandırıcı takımı eneıji depoluyor, çoğalıyor ve bekliyordu.

Buyurgan içgüdüleri olan kabileler büyük bir güç oluşturmak için toplaşırlar; mütevekkil ve sallantıda oldukları an gelir, küçük bir rol için can atarlar. Artık istila edilemediği zaman, istilaya uğramaya razı

olunur. Harınibal'in dramı, erken doğmuş olmaktır; birkaç yüzyıl sonra Roma'nın kapılarını açık bulurdu, imparatorluk açıktaydı, günümüz Avrupası gibi.

3- Batı'nın derdinin tadına hepimiz bakmışızdır. Sanat, aşk, din, savaş — bu konularda, artık bunlara inanamayacak kadar çok şey biliyoruz; hem sonra, öyle çok yüzyıl kendini bunlarla yıpratmıştır ki... Tastamam mükemmeliyetin devri geçmiştir; şiirlerin konusu mu? Cam çıkmıştır. — Sevmek mi? Ayaktakımı bile "duygu"yu boşlamıştır. Dindarlık mı? Katedrallere bir bakın: Artık sadece kifayetsizler diz çöker. Hâlâ vuruşmak isteyen kim kalmıştır? Kahramanın miadı doldu; bir tek, gayri şahsi kırımlar yürürlükte. İleri görüşlü kuklalarız, devasızlık önünde numaralar yapmaya ancak yararız.

Batı mı? Yarını olmayan bir mümkün.

4- Dümenlerimizi adalelere karşı savunamadığımızdan, yakında herhangi bir amaç için gitgide daha az yararlanılabilir olacağız; önüne gelen bizi kıskıvrak bağlayacak. Batı'yı seyreyleyin: bilgi, şerefsizlik ve uyuşuklukla dolup taşıyor. Haçlılar, şövalyeler, korsanlar meğer buna varmak içinmiş, bir görev yerine getirildiğinde kapılman alıklığa...Roma, lejyonlarını geri çektiğinde, Tarih'ten ve alacakaranlık derslerinden habersizdi. Bizim durumumuz hiç öyle değil. Tepemize ne karanlık bir Mesih inecek!

- Dalgınlıkla veya acemilikle, kim insanlığı ilerleyişi içinde birazcık durdurursa onun velinimeti olur.

Katoliklik İspanya'yı, onu daha da bunaltabilmek için yaratmıştır. Kilise'ye hayran olmak için seyahat edilen bir ülkedir, ve de bir papaz öldürmenin ne kadar zevkli olabileceğini kestirmek için...

- Batı ilerlemeler katediyor, utana sıkıla bunaklık bayrağını çekiyor — ve Roma'yı batarken görüp, eşsiz ve aktarılması mümkün olmayan bir üzüntünün sefasını sürdüklerini zarınedenlere, şimdiden, daha az imreniyorum.

- Hümanizmin hakikatlerinde, insana ve diğerlerine olan güvende, hâlâ ancak bir kurmaca diriliği, bir gölge bolluğu vardır. Batı, bu hakikatler idi; artık, o kurmacalar ve o gölgelerden başka bir şey değil. Kendisi de yoksun olduğundan, onları teyit etmek elinde değildir. Onları peşi sıra sürükler, sergiler, ama artık dayatamaz; tehditkâr olmaktan çıkmışlardır. Hümanizme yapışıp kalanlar da, canı çıkmış, duygusal dayanağı olmayan bir kelimeyi, hayaleti andıran bir sözü kullanmaktadırlar.

- Netice itibarıyla, bu kıta belki de son kartını oynamamıştır. Ya dünyanın artakalan kısmının ahlâkını bozmaya, kendi pis kokuların oralara da yaymaya koyulursa? Ona göre, itibarını muhafaza etmenin ve çevresine ışık yaymanın bir biçimi olurdu bu.

- Gelecekte insanlık, işe yeniden başlamak zorunda kalırsa, bunu atıklarıyla, her taraftaki mongollarla, kıtalardaki döküntülerle yapacaktır; karikatürü andıran öyle bir uygarlık belirecektir ki, hakikisini yaratanlar güçsüz, utanç içinde ve bitkin bir şekilde bakakalacak, yıkımlarının ihtişamını unutmak için son yer olarak da budalalığa sığınacaklardır.

YALNIZLIK SİRKİ
I

- Kendini çekilmez kılmayı bilmeyen kimse yalnızlığına göz kulak olamaz.

- Sadece, canım isteyince ölmek elimde olduğu için yaşıyorum: İntihar fikri olmasa, kendimi çoktan öldürmüş olurdum.

- Sağlığımızın harap olmasına bir katkıda bulunmayan kuşkuculuk, zihinsel alıştırmadan başka bir şey değildir.

- Yoksunluğun içinde bir tiran hırçınlığı beslemek, içe atılmış bir zalimliğin altında soluksuz kalmak, kendinden nefret etmek; katledecek emir kulu, korku salacak imparatorluk noksanlığından, fakir bir Tiberius olmak...

- Ümitsizlikte öfke veren şey, haklılığı, besbelliliği, "belgelere dayanmasıdır: röportaj gibidir. Aksine, ümidi inceleyin; sahtenin içindeki cömertliğini, dillendirme düşkünlüğünü, olayı reddedişini: bir sapıtmadır, bir kurmacadır. Hayatın da kaynağı bu sapıtmadadır ve bu kurmacayla beslenir.

- Sezar mı? Don Kişot mu? Kendimi beğenmişliğimin içinde, ikisinden hangisini örnek almak istiyordum? Önemi yok. Olay şu ki bir gün, uzak bir diyardan, dünyayı fethetmek için yola çıktım; dünyanın bütün tereddütlerini...

- Bir çatı katından kente göz attığımda, orada kilisenin âyin eşyalarına bakmakla muhabbet tellallığı yapmak aynı derecede şerefli işlermiş gibi görünür.

- Maymun iştahlılığımdan vazgeçmem gerekseydi, ulumada uzmanlaşırdım.

- Düşmanlarımızı seçmeyi bırakıp elimizin altındakilerle yetinmeye başladığımız zaman artık genç değiliz demektir.

- Bütün kinlerimiz, kendimizin altında kalmış ve ona kavuşamamış olmamızdan gelir. Bu yaptıklarından dolayı ötekiler'i hiçbir zaman affetmeyiz.

- Belirsizlik içinde sürüklenedururken, en ufak kedere bir cankurtaran simidi gibi yapışırın.

- Akli dengesi bozuk olanların sayısını birkaç misline çıkarmak, zihinsel özürleri vahimleştirmek, şehrin her köşesinde akıl hastahaneleri inşa etmek mi istiyorsunuz?

Sövme'yi yasak edin.

O zaman, kurtarıcı faziletlerini, tedavi işlevini, yönteminin psikanaliz karşısındaki, Doğu jimnastikleri ve Kilise karşısındaki üstünlüğünü anlarsınız; özellikle de içimizden çoğunun, ne cani ne deli olmasını onun harikalarına ve her anlık yardımlarına borçlu olduğunu...

- Öyle bir hayran olma kapasitesiyle doğarız ki başka on gezegen bunu tüketemezdi — yeryüzü bu işi tek başına başarır.

- Gününü mucizelerle doldurmaya kararlı keramet sahibi biri olarak kalkmak, sonra da akşama kadar temcit pilavı gibi aşk ve para

sıkıntılarını ortaya sürerek dönüp dolaşıp yatağına devrilmek...

- İnsanlarla görüşe görüşe sinir hastalıklarımın bütün tazeliğini yitirdim.

- Avamı, hayal kırıldığına uğramayı reddedişi kadar hiçbir şey ele vermez.

- Cebimde tek kuruş olmadığında, Japon Budizmi'ne göre bilgenin dünyanın üstesinden gelmek için aşması gereken safhalardan biri olan sesli ışık göğü'nü hayal etmeye çabalıyorum — belki paranın da üstesinden gelmek için, diye ekleyebilirim.

- İftiraların en beteri, tembelliğimizi hedef alan, özgünlüğünü tartışma konusu edendir.

- Çocukluğumda arkadaşlarımla ben, işinin başındaki mezar kazıcıya bakarak eğlenirdik. Bazen bize bir kafatası verirdi; top oynardik. Hiçbir iç karartıcı düşüncenin soldurmadığı bir sevinçti bu bizim için.

Yıllar boyunca, son kutsal yağlama törenini binlerce defa yapmış olan papazların muhitinde yaşadım; yine de içlerinde kafası Ölüm' le karışan hiç kimseye rastlamadım. Sonraları anlamak durumunda kaldım ki herhangi bir çıkar sağlayabileceğimiz tek ceset, içimizde hazırlanandır.

- Tanrı'sız her şey yokluktur; ya Tanrı? En üst yokluk.

II

- Ölme arzusu yegâne tasam oldu; ona Her şeyi feda ettim, ölümü bile.

- Bir hayvan azıcık sapıtsa, insana benzemeye başlar. Azmış ya da iradesini yitirmiş bir köpeğe bakın: sanki romancısını veya şairini bekler.

- Her derin tecrübe fizyoloji terimleriyle dile gelir.

- Yaltaklanma, karakter sahibi birini kuklaya çevirir ve bir anda, tatlılığıyla, en canlı gözlere bir sığır ifadesi getirir. Hastalıklardan da uzağa nüfuz edip salgı bezlerini, iliği kemiği ve zihni eşit ölçüde bozduğundan, hemcinslerimizi köleleştirmek, ahlâksızlaştırmak ve kokuşturmak için elimizdeki tek silahtır.

- Kötümserin içinde işe yaramaz bir iyi yüreklilik ve doymamış bir kötü yüreklilik birlikte hareket etmek için anlaşmışlardır.

- İç âlemime dalma ihtiyacıyla Tanrı'ya yol verdim, son bir münasebetsiz'den kurtuldum.

- Mutsuzluklar etrafımızı sardıkça koflaştırırlar bizi: Bundan, yürüyüşümüz bile değişir. Bizi caka satmaya davet ederler, şahsımızı bunaltıp içimizdeki şahsiyeti uyandırırlar.

...Kendimi yeryüzünün en mutsuz varlığı zarınetme küstahlığı olmamış olsaydı, çoktan çökerdim.

- Kendini yok etmek için bir yardımcıya, bir kadere ihtiyacı olacağını düşünmek, insana büyük bir hakarettir. Kendi efsanesini tasfiye etmekle, içindeki en berrak parçayı harcamamış mıdır? Mazereti, ya da, vaktiyle söylendiği gibi dersek: azameti, o sürüp gitmeyi reddedişte, kendine karşı duyulan o dehşettedir.

- Çekilip oyunu bırakmak niye? Hayal kırıklığına uğratacak daha onca varlık varken...

- İhtiraslar, iman krizleri, yobazlıklar... bunlara maruz kaldığımda, seve seve bir Belirsizlik partizanı, bir Belki çılgını olarak dövüşmek ve ölmek için sokağa inebilirim...

- Evreni ateşe vermeyi düşledin; ve alevini kelimelere geçirmeyi, bir tekini tutuşturmayı bile başaramadın!

- Dogmacılığım sövgülerde akıp gittiğine göre, kuşkucu olmaktan başka ne yapabilirim?

- Ciddi bir öğretimin en güzel yerinde, bir gün öleceğimi keşfettim... bununla tevazuum sarsıntıya uğradı. Artık öğrenecek hiçbir şeyimin kalmadığına kanaat getirerek, dünyayı böylesine dikkat çekici bir keşiften haberdar etmek için okulu bıraktım.

- Kötü yola düşmüş gerçekçi bir kafa yapısı olan Yıkıcı, hakikatlerin yok edilmeye değer olduklarına yürek temizliğiyle inanır. Aksi bir teknisyen, yakıp yıkan bir ukala, yolunu kaybetmiş bir havaridir.

- Yaşlandıkça, büyük korkulan alaylı sırıtmalarla değiş tokuş etmeyi öğreniriz.

- Bana artık programımı sormayın: Nefes almak programdan sayılmıyor mu?

- Ötekilerden uzaklaşmanın en iyi yolu, onları yenilgilerimizden zevk almaya davet etmektir; sonra, ömrümüzün kalan kısmında onlardan nefret edeceğimizden emin olabiliriz.

- "Çalışmalısınız, hayatınızı kazanmalısınız, kuvvetlerinizi bir araya getirmelisiniz." — "Kuvvetlerim mi? Hepsini heba ettim, içimdeki Tanrı kalıntılarını silmeye harcadım... Şimdiyse, artık ilelebet meşgalesiz olacağım."

- Her eylem içimizdeki sırtlanı teşvik eder.

- Bitkinliklerimizin en derin noktasında, aniden ölümün özü'nü kavrarız — idrakin sınırı, ifadeye karşı asi, arkasını kelimelerin getiremeyeceği metafizik bozgun. Cahil bir yaşlı kadının ah vahlarının, niçin bu konuda bizi bir filozofun kapalı dilinden daha fazla aydınlattığını da bu öz izah eder.

- Tabiat insanları sadece Acı'yı yatıştırmak için yaratmıştır; onların sırtından etrafa saçılmasına yardım etmek için...

- Hazzı haz bilinciyle birleştirmek için, derisi yüzülmüş bir insanın hassasiyeti ya da köklü bir kötü huy geleneği gerekirken, acı ile acının bilinci bir salakta bile iç içedir.

- Acıyı es geçmek, onu zevkine düşkünlük seviyesine indirmek — içebakışın sahtekârlığı, titizlerin dalaveresi, inilti diplomasisi.

- Güneş karşısındaki konumum bu kadar sık değiştikçe, ona ne muamelesi yapacağımı bilemiyorum.

- Ancak bir kader sahibi olma mecburiyetinden kaçıldığı zaman günlerde bir tat bulunur.

- İnsanlar umurumda olmadıkça kafamı daha fazla kurcalıyorlar; onları horgördüğüm zaman da yanlarına kekelemeden varamıyorum.

- Bir delinin beyni sıkılsaydı, içinden çıkan sıvı, bazı hüzünlerle salgılanan safranın yanında şurup gibi kalırdı.

- Kurbanlık eğitimi yapmadıysa kimse yaşamaya çalışmasın.

- Utangaçlık, bir savunma tepkisi olmasından da fazla, anlaşılmamışların megalomanisi tarafından sürekli mükemmelleştirilen bir teknik'tir.

- Alkolik bir anne-babaya sahip olma şansımız olmamışsa, onların faziletlerinin ağır irsiyetini telafi etmek için bütün ömrümüz boyunca kendimizi zehirlememiz gerekir.

- Tanrı ya da kendimiz dışında ne hakkında dürüstlükle konuşabiliriz ki?

III

- Yaratılanın kokusu bizi şaşı bir tanrısallığın yoluna sokar.

- Tarih'in bir hedefi olsaydı, hiçbir şeyi tamamına erdirmemiş olan bizlerin akıbeti ne içler acısı olurdu! Fakat umumi anlamsızlık içinde, işe yaramaz şıllıklar, haklı çıkmış olmakla kibirlenen reziller gibi dikeliriz.

- Şüphelerinden emin olunmadığında ve kendi kendine, "bunlar hakikaten şüphe mi?" diye sorulduğunda nasıl da endişelenilir!

- Kim ki içgüdülerine karşı çıkmamıştır, kim ki kendine uzun bir cinsel yoksunluk devresi dayatmamıştır, ya da imtinanın bozukluklarını hiç yaşamamıştır, o kişi cinayetin diline de vecdin diline de kapalı kalacaktır: Marquis de Sade'ın saplantılarını da, Aziz Jean de la Croix'nın saplantılarını da hiçbir zaman anlamayacaktır.

- En ufak bağımlılık, ölme arzusu bile, "benlik"in sahtekârlığına sadakatimizin maskesini düşürür.

- İyilik eğilimine maruz kaldığınızda, pazara gidin, kalabalığın içinden yaşlı bir kadın seçin, en nasipsiz görüneni, ve ayağına basın. Bayramlık ağzını açtığında, ona cevap yetiştirmeden bakacaksınız; sıfat suiistimalinin verdiği ürperti sayesinde nihayet başının taçlandığı bir an yaşayabilsin diye...

- Tanrı'dan kurtulup kendi içine düşmek niye? Leşi leşle ikame etmek niye? '

- Dilenci, merhametin cangıllarında keşif yapmak için fakirliği bırakmış macera sabırsızı bir fukaradır.

- İnsanların kusurlarından, faziletlerinden de kaçmadan sakımlamaz. Böylece bilgelik yoluyla harap olunur.

- Daha büyük bir acı ümidi olmasa, bu ânınkine tahammül edemezdim, ölçüsüz dahi olsa.

- Ümit etmek geleceği *yalanlamak*'tır.

- Ezelden beri, Tanrı bizim yerimize Her şeyi seçmiştir, kravatlarımıza kadar.

- Tâli nedenlere eksiksiz bir dikkat göstermeden ne eylem, ne başarı olur.

  "Hayat" bir haşere uğraşısıdır.

- İntiharın sihriyle mücadele etme uğrunda gösterdiğim inat, selâmete ermeye, Tanrı'nın içinde toz gibi dağılmaya rahat yeterdi.

- Bizi artık hiçbir şey dürtüklemez olduğunda, "kasvet", son uyarıcı, yanı başımızdadır. Onsuz olamadığımızdan, eğlencede de cenaze duasında da onun peşine düşeriz. Ondan mahrum kalmaktan da o kadar

çekiniriz ki "Bize günlük kasvetimizi ihsan eyle", beklenti ve yakarışlarımızın nakaratı haline gelir.

- Zihin işlemleriyle ne kadar içli dışlı olursak olalım, günde iki ya da üç dakikadan fazla düşünülemez', — eğer ki saatler boyunca kelimeler üzerinde zevk için veya meslek icabı hoyrat alıştırmalar yapa yapa fikirlerini çıkarmıyorsak.

Entelektüel, en büyük bahtsızlığı temsil eder, homo sapiens'in en yüksek başarısızlığını...

- Bana hiç aldanmamış olma kuruntusunu veren, hiçbir şeyi aynı anda nefret etmeden sevmiş olmamamdır.

- Kendimizi istediğimiz kadar bıkkınlığa kaptırmış olalım, habercimiz Kserkses'in[5] karikatürleri olarak kalacağız. Yeni bir zevk keşfedene mükâfat vereceğini fermanla ilan ettiren o değil midir? — Antik Çağ'ın en Modern davranışı bu olmuştur.

IV

- Bir ruh tehlikelere atıldıkça, yüzeysel görünme, bir havailik edası takınma ve kendi hakkındaki yanlış kanılan çoğaltma ihtiyacını daha da hisseder.

- İnsan otuzunu geçtiğinde, olaylarla bir gökbilimcinin dedikodularla ilgilenmesinden fazla ilgilenmemelidir.

- Soluk almak için yalnız budala teçhizatlıdır.

- Yaşla birlikte azalan, zihinsel melekelerimizden ziyade, o ümitsizlik çekme kuvveti'dir; gençken, bunun ne çekiciliğini ne de gülünçlüğünü takdir edebiliriz.

- Tanrı'ya gitmek için imana uğramanın gerekiyor olması ne yazık!

- Hayat — maddenin o gösteriş düşkünlüğü.

- İntiharın çürütülmesi: Hüznümüzün hizmetine onca gönülden girmiş bir dünyayı bırakmak kabalık olmaz mı?

- Durmaksızın kendimizden geçsek de, o tımarhane Karun'unun kendinden eminliğine hiç ulaşılamaz. Şöyle diyordu: "Rahat olmak için bütün havayı satın aldım, onu mülkiyetime geçirdim."

- Gülünç bir insanın önünde duyduğumuz rahatsızlık, onu ölüm döşeğinde hayal etmenin imkânsızlığından gelir.

- Bir tek iyimserler intihar eder; artık iyimser olamayan iyimserler... Diğerlerinin, hiçbir yaşama nedenleri olmadığına göre, niçin bir ölme nedenleri olsun ki?

- Hırçın bir kafa yapısına sahip olanlar mı? Ötekilerle alışverişlerinde saçıp savurduktan neşeliliğin acısını düşüncelerinden çıkaranlardır.

- O hakkında hiçbir şey bilmiyordum; yine de sohbetimiz en iç karartıcı havaya büründü: Ona denizden söz ettim, Eski Ahit'teki o yorumdan. Dalgaların histerisi üzerine tiradımın sonunda, kendini tutamayıp konuştuğunda şaştım kaldım: "Kendine acımak iyi bir şey değil."

- Uyku tutmayan gecelere karşı elinde yalnızca sınırlı bir dua stoku olan imansızın vay haline!

- Ölüm konusunda ufkumu genişletenlerin hepsinin toplumun atıkları olması basit bir tesadüf müdür?

- Deli için herhangi bir günah keçisi kâfidir. Onun bozgunlarını, suçlayarak destekler; nesneler de ona varlıklar kadar suçlu göründüğünden, önüne gelenin defterini dürer; Sayıklama, bir büyüme ekonomisidir — daha fazla ayrın gözetmek zorunda olduğumuzdan yenilgilerimizin ardına çekiliriz, onlara sarılırız, nedenlerini veya mahal veren şeyleri dışarıda bulamadığımızdan: Sağduyu, bizi kapalı bir ekonomiye, başarısızlığın otarşisine katlanmaya zorlar.

- "Durmadan şeylerin düzenine verip veriştirmek yakışık almıyor," diyordunuz bana. — "Sinir hastası bir zıpçıktı, cüzzam aranan bir Eyüp, bir Buda bozuntusu, miskin ve yolunu şaşırmış bir İskit isem kabahat benim mi?"

- Taşlama ve iç geçirmeler bana eşit derecede muteber görünüyor. İster bir yergiyi açayım ister bir "Ars moriendi"yi[6] , hepsi doğru... Merhametin laçkalığıyla hakikatlerin üzerine eğiliyor ve kelimelere karışıyorum.

"Nesnel olacaksın!" —her şeye inanan nihilistin bedduası.

- Tiksintilerimizin doruk noktasında, bir sıçan beynimize düş kurmak için girmiş gibidir.

- Hakaretlerin yararlılığını ya da feleğin sillelerinin cazibesini, Stoacılığın buyruklarıyla görecek değiliz. Duyarsızlığı konu alan elkitaplan fazla makûldürler. Peki ya herkes kendi berduşluk tecrübesini yapsaydı! Sırtına paçavraları geçirmek, bir yol ağzına dikilmek, geçenlere el açmak, horgörülerine maruz kalmak veya sadakalarına teşekkür etmek — ne disiplin ama! Ya da sokağa çıkmak, tanımadığımız kimselere küfür etmek, onlardan şamar yemek...

Uzun süre malıkemelere gidip geldim; yalnızca, sabıkalıları, yasalar karşısındaki üstünlüklerini, düşkünlükteki telaşların seyreylemek için... Yine de sokak orospularıyla, o kadınların ceza malıkemesindeki serbestlikleriyle mukayese edildiklerinde acınacak durumdadırlar. Kayıtsızlığın böylesi şaşırtıcıdır; hiç özsaygı yoktur; hakaretler onların canını hiç acıtmaz; hiçbir sıfat onları yaralamaz. Kinizmleri, dürüstlüklerinin biçimidir. Muhteşem bir çirkinlikteki on yedilik bir kız, artık kaldırımlara musallat olmayacağı sözünü koparmaya çalışan yargıcı şöyle cevaplar: "Size bunun için söz veremem, Yargıç Bey."

Kendi gücümüzü ancak aşağılanma durumunda ölçebiliriz. Yaşamadığımız utançların tesellisini bulmak için, kendi kendimizi utançlara çarptırmamız, bir yandan herkesin bizi tükürükleriyle şereflendirmesini beklerken, aynaya tükürmemiz gerekirdi. Tanrı bizi seçkin bir sondan korusun!

- Mukadderat fikrinin üzerine öyle titredim ki, onu öyle fedakârlıklar pahasına besledim ki sonunda cisimleşti: Bir soyutlamayken, işte kıpırdanıyor, önümde dikiliyor ve ona verdiğim hayatın olanca ağırlığıyla beni eziyor.

DİN

- Eğer Tanrı'ya inansaydım, kendimi beğenmişliğimin haddi hududu olmazdı: Sokaklarda çırılçıplak dolaşırdım...

- Azizler paradoksun kolaylığından öyle çok istifade ettiler ki salonlarda onları anmamanın imkânı yok.

- Böyle bir acı çekme iştahıyla kahrolunduğu zaman —bunun sonunu getirmek için— binlerce hayat gerekirdi; ruhların göçü fikrinin nasıl bir cehennemden çıkmış olabileceği anlaşılıyor.

- Maddenin dışında, her şey müziktir: Tanrı bile sesli bir halüsinasyondan başka şey değildir.

- Bir iç çekişin evveliyatını izlemek; bu bizi bir önceki âna götürebilir — Yaratılış'ın altıncı gününe de...

- Ebediyetin nasıl *Evrim*, geçirebileceğini anlamamızı yalnızca org sağlar.

- Tanrı'nın içinde artık ilerleyemediğimiz o geceler; onu bütün yönlerde katettiğimiz; çiğneye çiğneye aşındırdığımız; içinden, onu ıskartaya çıkarma, dünyayı bir atıkla zenginleştirme fikriyle çıkılan geceler...

- İstihzanın açıkgözlüğü olmasa, bir din kurmak ne kolay olurdu! Çalçene translarımızın etrafına işsiz güçsüz takımının toplaşmasına ses çıkarmamak yeterdi.

- Her yerde olma avantajının sefasını süren, Tanrı değil Acı'dır.

- Çok önemli sınavlarda, sigaranın yardımı Inciller'den daha etkilidir.

- Suso[7] , İsa'nın ismini yüreğinin üzerine kamayla kazıdığını anlatır. Kanını boş yere akıtmamıştır: Biraz sonra yarasından bir ışık yayılmış.

Benim inanmazlıkta daha büyük bir kuvvetim ne diye yok! Tenime başka bir ismi, Hasım'ın ismini yazıp, onun için ışıklı tabela hizmetini ne diye göremiyorum!

- Zaman'ın içine yerleşmek istedim; oturulmaz bir haldeydi. Ebediyet'e doğru döndüğüm zaman, ayakların yere değmez oldu.

- Herkesin, "Ya Tanrı ya ben!" dediği bir an gelir, ve girişilen mücadeleden iki taraf da küçülmüş çıkar.

- Bir varlığın sim ile umduğu acılar birbirini tutar.

- Dini tecrübe konusunda artık sadece teferruatlı bilginin endişelerini yaşayan Modernler, Mutlağı tartar, onun çeşitlerini inceler ve ürpertilerini mitoslara saklarlar — tarih meraklısı bilinçler için başdöndürücü olan o mitoslara. Artık dua etmez olunduğundan, dua üzerine uzun uzadıya yorumlar yapılır. Artık hayret nidaları yoktur; sadece teoriler... Din imanı boykot eder. Bir zamanlar, ama sevgiyle ama nefretle, Tanrı'nın içinde maceraya çıkılıyordu; tükenmez bir Hiçlik iken, artık sadece bir mesele olmuştur — ve bu durum mistiklerle allahsızları çok üzer.

- Her put düşmanı gibi ben de ilâhlarımı, döküntülerine kurban etmek için, kırdım.

- Azizlik beni tir tir titretiyor: başkasının mutsuzluklarına öyle karışmak, hayırseverliğin o barbarlığı, o teklifsiz merhamet...

- Sürüngenlik saplantımız nereden geliyor? — Son bir günaha çağrıdan, pek yakındaki bir düşüşten çekinmemizden olmasın sakın? Hem bu defa, tamiri imkânsız olup Cennet'in anısını bile unutturacak bize.

- Sabah kalktığımda dinleyip bütün gün mırıldandığım cenaze marşının, akşam, yıpranmış bir halde İlâhi olarak ortadan çekildiği o zamanlar...

- Hıristiyanlık, kuşkuculuğu yozlaştırmış olmaktan dolayı ne kadar suçludur! Bir Yunanlı hiçbir zaman iniltiyi şüpheyle bir arada tutmazdı. Pascal'ın önünde dehşetle gerilerdi; hele Haç'tan beri tinin değerini düşüren o ruh enflasyonunun önünde, daha da fazla...

- Bir azizden de çok işe yaramaz olmak...

- Ölüm nostaljisinde, üzerimize öyle büyük bir aldırmazlık çöker, damarlarımızın içinde öyle bir değişiklik meydana gelir ki, ölümü unutur ve artık sadece kanın kimyasını düşlemeye başlarız.

- Yaratılış ilk sabotaj eylemi olmuştur.

- Uçurum'la sıkı fıkı olan ve ondan kopamadığından dolayı hiddete kapılan imansız, Rameau'nun baleleri gibi derinlikten yoksun bir dünya kurmak için mistik bir gayretkeşlik gösterir.

- Eski Ahit'te Göğün gözünü korkutmayı biliyorlardı, yumruk sıkarak tehdit ediyorlardı: Dua, yaratıkla yaratanı arasında bir münakaşaydı. Araların bulmak için incil geldi: Hıristiyanlığın affedilmez kusuru buradadır.

- Hafızasız yaşayan şey, Cennet'ten çıkmış değildir: Bitkiler hâlâ bunun tadını çıkarırlar. Onlar Günah'a, o unutma imkânsızlığına mahkûm edilmemişlerdir; ama biz, ayaklı vicdan azapları, vs., vs..

(Cennet'i özlemekmiş! — Bundan fazla modası geçmiş olunamaz; geçersizlik ve taşralılık tutkusu da bundan ileriye vardırılamaz.)

- "Tanrım, sensiz deli oluyorum, seninle daha da deli oluyorum!"

— En alttaki rateyle en üstteki ratenin yeniden temasa geçmelerinin en iyi sonucu bu olabilir.

- Acının en büyük suçu, Kaos'u örgemize etmiş, onu evren seviyesine düşürmüş olmasıdır.

- Kiliseler ne kadar çekicidir, içinde inananlar değil de, sadece orgun bize ilettiği Tanrı'rın hiddet belirtileri olursa!

- Esrar'ın kenarından, buna gülemeden geçtiğim zaman, mutlağa karşı bir aşı olan zihin açıklığının ne işe yaradığını soruyorum kendime.

- Çöle yerleşmek de amma dert! Bizler ilk münzevilerden daha kurnazız, onu içimizde aramayı öğrenmişiz.

- Tanrı'nın etrafında bir ispiyoncu gibi dolandım; yakaramadığımdan gözetledim.

- İki bin yıldır, İsa, bir kanapede ölmemiş olmanın intikamını bizden çıkarıyor.

- Maymun iştahlılar Tanrı'ya aldırmazlar; deliler ve ayyaşlar, o büyük uzmanlar, geviş getirmelerine konu ederler O'nu.

- Hâlâ yüzeysel olma imtiyazımızı bir yargı kırıntısına borçluyuzdur.

- İçinden zamanın toksinlerini eleyip, ebediyetinkileri muhafaza etmek — mistiğin çocukluğu budur.

- Mezhep değiştirme yoluyla kendini yenileyebilme imkânı, mümine, imansız karşısında açık bir üstünlük verir.

- Hiçbir zaman, melekleri özlemle aradığımızdaki kadar adileşemeyiz...; bir de, beyin sulanana kadar dua etmeyi temenni ettiğimizde belki.

- Dinden de çok, kinizm, insana aşın ilgi gösterme hatasını işler.

- Fransızlarla Tanrı'nın arasına kurnazlık girer.

- Âdet olduğu üzre, Tanrı’nın lehine gerekçeleri bir bir gözden geçirdim: Namevcudiyeti bundan el değmemiş bir şekilde çıkar gibi göründü bana. Tüm eserleri tarafından yalanlanma konusunda üstüne yok; O'nu, savunucuları çekilmez, hayranlarıysa şüpheli kılıyor. O'nu sevmekten korkan biri varsa, Aziz Thomas'ı bir açsın yeter...

Orta Avrupalı o üniversite öğretim üyesini düşünüyorum, kız öğrencilerinden birine Tanrı'nın varlığının kanıtlan hakkında sorular soranı; kız işe koyulur: tarihi gerekçe, ontolojik gerekçe, vs... Fakat telaşla ekler: "Yine de ben inanmıyorum." Öğretmen öfkelenir, kanıtlan bir bir tekrarlar; kız omuz silker ve inanmazlığında ısrar eder. O zaman hoca, imandan kızarmış bir halde diklenir: "Genç bayan, sizi şerefimle temin ederın ki O var!"

...Tek başına, bütün ilâhiyat Külliyat'ıyla eşdeğerdeki gerekçe.

Ölümsüzlüğe ne demeli? Bu konuyu açıklığa kavuşturmayı ya da sadece ele almayı istemek, sapıtma ya da dalavereciliğe bağlı bir iştir. Yine de kitaplar, akıl almaz büyüleyiciliğini sergilerler. Bunlara bakılırsa, Zaman'a muhalif birkaç tümdengelime güvenmemiz kâfidir... O zaman ebediyetle donanmış, tozdan temizlenmiş ve can çekişmeden muaf olacağızdır.

Kırılganlığımdan şüphe etmeme neden olan bu saçmalar değildi. Buna karşılık, gezgin ve çılgın bir müzisyen olan eski bir dostumun tefekküre dalışı kafamı ne kadar karıştırmıştı. Bütün kaçıklar gibi kendine meseleler çıkarır: bir kısmını "çözdü". O gün, kahvehane teraslarında turunu attıktan sonra geldi ve beni... ölümsüzlük konusunda sorguladı. "Düşünülmesi imkânsız bir şey," dedim ona; çağdışı gözleri, kırışıklan ve paçavralarının hem cazibesine kapılıp hem de bundan usanarak. Bir kesinlikten güç alıyordu: "Buna inanmamakta haksızsın; eğer inanmıyorsan hayatta kalamazsın. Ölümün bana hiçbir şey yapamayacağından eminim. Üstelik, sen ne dersen de, her şeyin bir ruhu var. Mesela, kuşların sokaklarda uçuştuğunu, sonra da aniden evlerin üzerinde yükselip Paris'i seyrettiklerini gördün mü? Bir ruhları var, ölemezler!"

- Kafalardaki nüfuzunu yeniden elde etmek için, Katolikliğe, çelişkiler tarafından kemirilen, histerileri telafi eden, bir sapkın mezhep hiddetinin hükmü altında olan öfkeli bir Papa gerekirdi; iki bin yıllık ilâhiyattan rahatsız olmayacak bir barbar...

Roma'da ve Hıristiyanlık Âlemi'nin artakalan kısmında, cirınetin kaynaklan tamamiyle kurumuş mudur? 16. yüzyılın sonundan beri insanileşmiş olan Kilise, artık sadece ikinci sınıf bölünmeler, alelâde

azizler, gülünç aforozlar üretir. Bir deli, onu kurtaramasa dahi, hiç değilse başka bir uçuruma atmış olurdu.

- İlâhiyatçıların tasarlamış olduğu bütün şeyler arasında, okunabilir sayfalar ve doğru sözler sadece Hasım'a vakfedilmiş olanlardır. Karanlıklarla uğraşmak için Nur'a sırt çevirdiklerinde, tonlan ne kadar değişmekte, belagatleri nasıl tutuşmaktadır! Sanki yeniden kendi muhitlerine inmekte, kendilerini yeniden keşfetmektedirler. Nihayet nefret edebilirler, buna izin vardır: artık ne ulvi uğultular, ne de ibret verici mızmızlanmalar vardır. Nefret aşağılık bir şey olabilir; ama yine de ondan kurtulmak, onu kötüye kullanmaktan daha tehlikelidir. Kilise, yüksek bilgeliği içinde, mensupların böyle risklere girmekten esirgemiştir; içgüdülerini tatmin etmek için onları iblis'e karşı tahrik etmiştir; ona tutunurlar, onu tırtıklarlar: bereket versin ki bitmez tükenmez bir kemiktir... Ellerinden alınsa, kötülük eğilimi veya duyumsamazlığa kapılırlardı.

- Ruhumuzdan Tanrı'yı çıkarttığımızı zannettiğimiz zaman bile O hâlâ oralardadır: Orada sıkıldığım biz de hissederiz, fakat artık O' nu eğlendirecek kadar imanımız yoktur...

- Tanrı ve Şeytan tarafından hayal kırıklığına uğratılmış inanan, dinden ne medet umabilir?

- Neden silahlan bırakacakmışım? — Bütün çelişkileri yaşamadım ki; yeni bir çıkmaz iımidini hâlâ muhafaza ediyorum.

- Onca yıldır göz göre göre Hıristiyanlığı bırakıyorum!

- Her inanç küstahlaştırır; yeni edinildiğinde, kötü içgüdüleri harlandım; onu paylaşmayanlar, sadece acıma ve horgörüyü hak eden mağlup ve yeteneksizler gibi görünür. Politikadaki, özellikle de dindeki çömezleri gözlemleyiniz; dümenleriyle Tanrı'nın ilgisini çekmeyi başaranların hepsini, din değiştirenleri, Mutlak'ın sonradan görmelerini... Bunların haddini bilmezliğiyle, iman ve kanaatlerini kaybetmek üzere olanların tevazuunu ve görgülülüğünü karşılaştırın...

- Kendinin sınırlarında: "Çekmiş ve çekmekte olduğum ıstırabı kimse hiç bilmeyecek, ben bile."

- Bağlarımızı yalnızlık hevesiyle kopardığımız zaman, Boşluk bizi ele geçirir: Artık hiçbir şey, hiç kimse yoktur... Daha kimi tasfiye etmeli? Kalıcı bir kurbanın izini nerede bulmalı? — Böylesi bir şaşkınlık bizi Tanrı'ya açar: hiç değilse O olunca, sürekli bozuşabileceğimizden eminizdir...

AŞKIN CANLILIĞI

- Sadece erotik yaratılışta olanlar kendilerini sıkıntıya kaptırır; aşkta peşinen hayal kırıklığına uğramışlardır.

- Bitip giden bir aşk öylesine zengin bir felsefi sınavdır ki bir berberi Sokrates'in dengi yapar.

- Sevme sanatı mı? Bir vampir mizacı ile dağ lâlesinin ketumluğunu birleştirebilmek.

- Istırap arayışında, acıya canla başla sarılmada, şehitle rekabete girebilecek pek kimse yoktur, kıskançtan başka... Oysa biri göklere çıkarılır, öteki alay konusu yapılır.

- Niye "evliliğin cenaze arabası" (the Marriage hearse)? Niye aşkın cenaze arabası değil? — Blake'in sınırlaması ne üzücü!

- Onan, Sade, Masoch — gidi talihliler! Marifetleri gibi isimlerinin de modası hiç geçmeyecek.

- Aşk'ın canlılığı: Romantizm ve taharet çanağından sonra hayatta kalan bir duygu, adaletsiz olmadan kötülenemez.

- Bir yosma için canına kıyan kişi, dünyayı alt üst eden kahramandan daha bütün ve daha derin bir tecrübe yaşar.

- Ömrünün kalan kısmı boyunca aklını cinsellikte bir saniyeden biraz daha fazla yitirmeyi ummasa, kendini onunla yıpratan olur muydu?

- Bazen uzak ve buğulu bir aşk düşlüyorum, bir parfümün şizofrenisi gibi...

- Beynini hissetmek: Hem düşünce, hem de cinsel güç için uğursuz bir olay.

- Alnını iki göğsün arasına gömmek, iki Ölüm kıtasının arasına...

- Her arzunun içinde bir keşişle bir kasap tepişir.

- Ancak taslama ihtirasların, yapmacık kendinden geçişlerin ruhla, kendimize karşı saygıyla bazı ilintileri olabilir; samimi duygular, kendine fazla itibar etmemeyi gerektirir.

- Aşkta mutlu olsa, Adem bizi Tarih'ten esirgerdi.

- Diyogenes'in, gençliğinde aşkla ilgili bir düş kırıklığı yaşamış olduğunu hep düşünmüşümdür: Bir zührevi hastalığın ya da hırçın bir hizmetçi tazın katkısı olmadan alaylı sırıtma yoluna girilmez.

- Bir tek kendimizde mazur gördüğümüz marifetler vardır: Ötekileri herhangi bir homurdanmanın en kuvvetli raddesinde tahayyül edebilseydik, onlara hâlâ el uzatmamız imkânsız olurdu.

- Ten hayırseverlikle bağdaşmaz: Orgazm, bir azizi kurda çevirirdi.

- Metaforlardan sonra, ecza. — Büyük duygular böyle ufalanırlar.

Şairlikle başlayıp, jinekologlukla bitirmek! Bütün şartlar arasında en az imrenilir olan, âşıklığınkidir.

- Salgı bezlerine savaş ilan edilir ve bir şirretin pis kokusu önünde secdeye gelinir... Kokuların litürjisine, zoolojik tütsüye karşı gurur ne yapsın?

- Çiçeklerin kırıştırmasından müteessir olup köklerinde ağlayan bir ilkbahardan da iffetli bir aşta tasavvur etmek...

- Aşkta ve her şeyde, anormallikleri anlayabilir ve meşrulaştırabilirın; fakat sersemler arasında iktidarsızların olması, bu, beni aşar.

- Cinsellik: vücutların parça parça olması, cerrahi ve küller, bir aziz eskisinin hayvanlığı, gülünç ve unutulmaz bir çöküşün patırtısı... .

- Paniklerde olduğu gibi şehvette de kökenlerimizle yeniden bütünleşiriz; haksız yere sürülmüş olan şempanze nihayet zafere ulaşır — bir haykırmalığına.

- Cinsellikte birazcık istihza icrayı saptırır ve tatbik eden kişiyi Tür'ün "dalaverecisi"ne çevirir.

- Azaplarına ve sesli terlemelerine hayran iki muhtaç kurban. Duyuların ağırlığıyla vücudun ciddiyeti bizi hangi muaşeret kurallarına tabi kılar!

Hırıltıların ortasında dayanamayıp kahkahayı basmak — kanın talimatlarına, biyolojinin ihtişamına meydan okumanın yegâne yolu.

- Yanında Tristan'ın muhabbet tellalı gibi görüneceği zavallı bir herife kim sırdaş olmamıştır?

- Aşkın saygınlığı, bir anlık salyadan sonra ayakta kalan külyutmaz sevgiye dayanır.

- İktidarsızlar, tabiatın onlara karşı ne kadar anaç davrandığını bilseler, salgı bezlerinin uykusuna şükreder ve bunu sokak köşelerinde överlerdi.

- Schopenhauer'a cinselliği metafiziğe sokmanın tuhaf ilhamı, Freud'a da açık saçık sözlerin yerine rahatsızlıklarımıza ilişkin bir sahte bilim getirmeninki geldiğinden beri, önümüze çıkan herfıangi birinin, bizi marifetleri, utangaçlıkları ve başarılarının "anlamı"ndan haberdar etmesi kabul görmektedir. Bütün sırdaşlıklar buradan başlar; bütün sohbetler buna varır. Ötekilerle olan ilişkimiz, yakında, olmuş veya uydurulmuş orgazmlarının kaydedilmesine indirgenecektir... İçebakış ve kansızlığın harap ettiği soyumuzun kaderidir bu; sözlerle üremek, gecelerini alenileştirmek ve çöküntü ya da zaferlerini büyütmek...

- Bir ruhun aşk İsabet ettiğinde fıkırdak kızlar gibi davranma tehlikesi, Her şeyi ne kadar görüp geçirmişse o kadar fazladır.

- Erkek ve kadının önünde iki yol açılıyor: yırtıcılık veya ilgisizlik. her şey bize, ikinci yolu tutacaklarını, aralarında ne izahat ne de kopma olacağını, fakat birbirlerinden uzaklaşmaya devam edeceklerini, ekoller ve tapmaklar tarafından önerilmiş olan oğlancılık ve kendini tatminin kalabalıkları saracağını, ortadan kalkmış birçok zaafın yeniden yürürlüğe gireceğini ve spazmın randımanı ile çiftin lânetinin yerini bilimsel usûllerin alacağını gösteriyor.

- Anatomiyle vecdin karışımı, çözülmezliğin ululaşması, hayal kırıklığı oburluğunun ideal gıdası olan Aşk, bizi zaferin kenar mahallelerine götürür...

- Yine de daima severiz; ve bu "yine de", içinde bir sonsuzu barındırır.

MÜZİK ÜZERİNE

- Sıradan bir ruhla doğmuştum; müzikten, bir başka ruh istedim: Umulmadık.mutsuzlukların başlangıcı oldu bu...

- Kavramın emperyalizmi olmasaydı, felsefenin yerini müzik tutardı: İfadesi imkânsız apaçıklığın Cenneti olurdu bu, bir vecd salgını...

- Beethoven müziği bozmuştur, huyunu suyunu belirsizleştirmiş, içine öfke karışmasına ses çıkarmamıştır.

- Bach olmasa, ilâhiyat, konusundan yoksun kalırdı; Yaratılış kurgusundan, bütün tartışmaları kesen yokluktan...

Eğer her şeyini Bach'a borçlu olan biri varsa, o da Tanrı'dır.

- İçimizdeki yaşama ve ölme imkânsızlığının boğduğu melodinin yanında bütün melodiler nedir ki!

- Platon'a takılmak niye? Başka bir âlemi, bize bir saksofon da onun kadar sezdirebiliyorken...

- Müziğe karşı savunma çarem olmadığından, onun despotluğuna katlanmaya ve keyfi çektiğince tanrı ya da paçavra olmaya mecburum.

- Beni Mozart'tan ayırabilecek bir ebediyeti tasavvur edemeyip, ölümden artık çekinmediğim bir zaman oldu. Her müzisyenle böyle oldu, müziğin tümüyle...

- Chopin piyanoyu verem mertebesine çıkarmıştır.

- Sesli evren: dile gelmezliğin ses taklidi, örtüsü açılan muamma, idrak edilen ama kavranamayan sonsuz... Bunun cazibesi duyulduktan sonra, bir iç çekişle kendini tütsületme tasarlanabilir ancak.

- Müzik, mutluluk ülserine tutulmuş ruhların sığınağıdır.

- Bizi zamana dokundurmayan hiçbir sahici müzik yoktur.

- Felsefe için anlamsız olan güncel sonsuz, müziğin gerçekliğidir; ta özüdür.

- Müziğin pohpohlamalarına, çağrılarına, içimde uyandırdığı ve yokettiği bütün âlemlere boyun eğseydim, çok zaman evvel, gururumdan aklımı yitirmiş olurdum.

- Kuzey'in başka bir göğe olan özlemi Alman müziğini doğurdu, — sonbaharların geometrisi, kavram alkolü, metafizik çakırkeyiflik.

Geçen yüzyıl italyası'nda —sesler panayırında—, gece boyutu, gölgeleri sıkıp özlerini çıkarma sanatı noksan olmuştur.

- Ya Brahms'a ya Güneş'e taraf olunmalıdır...

- Bir veda sistemi olan müzik, çıkış noktası atomlar değil de gözyaşları olan bir fiziği çağrıştırır.

- Belki müziğe fazla bel bağladım; belki de ulviyetin cambazlıklarına karşı, dile sığmazlığın şarlatanlığına karşı bütün tedbirleri almadım..."

- Mozart'ın bazı andantelerinden eterleşmiş bir keder yayılır, başka bir hayattaki bir cenaze merasiminin rüyası gibi bir şey...

- Bizi kurtarmaya müziğin bile gücü yetmediğinde, gözlerimizde bir hançer parıldar; bize artık hiçbir şey arka çıkmaz, cinayetin büyüsünden başka...

- Müziğin elinde telef olmak ne hoşuma giderdi; uğursuzluğunun hükümranlığından birkaç kere şüphe etmemin cezası olarak...

TARİHİN BAŞDÖNMESİ

- İnsanlık, gelişmesinin başlarında, kendini mutsuzlukta denediği zamanlarda, onun bir gün seri halinde mutsuzluk üretebileceğine kimse inanmazdı.

- Nuh'ta geleceği okuma yeteneği olsaydı, gemisini hiç şüphesiz batırırdı.

- Tarihin çalkantısı psikiyatrinin yetki alanına girmiştir, bütün eylem nedenleri de öyle: kımıldamak aklı ihmal etmektir, deli gömleği giydirilme tehlikesini göze almaktır.

- Olaylar — Zaman'ın tümörleri...

- EVRİM: Prometheus günümüzde bir muhalefet milletvekili olurdu.

- Cinayet saati bütün halklar için aynı zamanda çalmaz. Tarihin sürekliliği de böylece izah edilmiş olur.

- Her birimizin hevesi Beter'i yoklamaktır, mükemmel peygamber olmaktır. Fakat maalesef aklımızdan geçirmediğimiz öyle çok felâket vardır ki!

- İşkenceyi baştan savma tatbik eden öteki yüzyılların aksine, daha müşkülpesent olan bu yüzyıl, zalimliğimizin hakkını veren bir anlaştırma tasası göstermektedir.

- Bütün öfkeler —dır dır etmekten şeytana taparlığa kadar—, zihinsel evrimdeki bir duraklamanın belirtisidir.

- Özgürlük, yalnızca mezhep sapkını olma iradesinin hayat verdiği kişiler için, en büyük iyiliktir.

- "Kendimi şu rejimden çok bu rejime meyilli hissediyorum," demek, belirsizlik içinde yüzmektir; "şu polisi bu polise tercih ediyorum," diye belirtmek daha doğru olur. Gerçekten de tarih, polislerin

sımflandmlmasına indirgenir, zira, tarihçinin ele aldığı, çağlar boyunca insanların kafasındaki jandarma mefhumu değilse nedir?

- Artık bize köleleştirilmiş halklardan ve onların özgürlüğe olan düşkünlüklerinden söz etmeyin; tiranlar çok geç katledildiler: en büyük özürleri de budur.

- Nefret etme zevki için nefret edilen huzurlu devirlerde, hoşumuza gidecek düşmanlar aramamız gerekir — hareketli devirlerin bizden esirgediği enfes bir tasa.

- İnsan felâket salgılar.

- O gökbilimci halkları seviyorum: göğün zevki için tarihte iflas eden Keldaniler, Asurlular, Kolomb'dan öncekiler...

- Aslen seçilmiş halk olan Çingeneler, ne bir olayın ne de bir kurumun sorumluluğunu taşırlar. Hiçbir şey *kurmama* tasalarıyla yeryüzüne egemen olmuşlardır.

- Birkaç nesil daha geçsin, müptedilere mahsus bir hal alacak olan gülme pratiği vecd kadar imkânsızlaşacaktır.

- Bir ulus bandolara artık tepki vermediğinde söner: Gerileme trompetin ölümüdür.

- Kuşkuculuk genç uygarlıkların uyarıcısı, yaşlılarınsa hayâsıdır.

- Bir eli yağda bir eli balda olan halklarda, zihinsel tedavi yollarından geçilmez: Dolaysız bunaltı yokluğu bu halklarda marazi bir iklimi ayakta tutar. Bir ulusun, sinirlerini sağlam tutmak için özlü bir mutsuzluğa, bir endişe konusu'na, "kompleksleri"ni haklı çıkaran pozitif bir teröre ihtiyacı vardır. Halklar, tehlike içinde sağlamlaşır, yansızlık içinde körelirler. Barışın, sağlığın ve konforun kasıp kavurduğu yerde psikozlar çoğalır.

...Mutluluğu tatmadığından, tek bir psikanalist çıkaran bir ülkeden geliyorum.

- Tiranlar kana doyduklarında babacanlaşırlar; köleler kıskançlaşıp kendileri de doymaya kalkışmasalar her şey düzene girerdi. Olayların çoğuna, kuzunun kurt olma özlemi yol açar. Dişleri sivri olmayanlar, bunun hayalini kurarlar; onlar da yutmak isterler ve sayıca fazla olmanın hayvaniliğiyle bunu başarırlar.

Tarih — kurbanların o dinamizmi.

- Zekâyı faziletler, aptallığı da kusurlar arasına yerleştirmiş olduğundan, Fransa, ahlâkın alanım genişletmiştir. Diğer uluslar karşısındaki avantajı, buğulu üstünlüğü buradan gelir.

- Bir uygarlığın incelik derecesi, içindeki karaciğer hastalan, iktidarsızlar ya da sinir hastalarının sayısıyla ölçülebilirdi. — Fakat iç

organlarının ya da salgı bezlerinin kifayetsizliğiyle Ruh'un mukadder gelişmesini teyit eden onca başkaları varken, kendini bu hastalarla sınırlamak niye?

- Biyolojik açıdan zayıf olanlar hayatta hiçbir tatmin bulamadıklarından, hayatın verilerini değiştirmeyi iş edinirler.
- Reformcular, ilk iman belirtisi'ni gösterdiklerinde niye tecrit edilmemişlerdir? Ve onları bir darülaceze ya da hapishaneye sürmek için ne diye beklenmiştir? Celileli[8] oralara daha on iki yaşında yollanmalıydı. Toplum kötü örgütlenmiştir: genç ölmeyen kaçıklara karşı hiçbir girişimde bulunmaz.

- Kuşkuculuk, üzerimize, kanaatlerimizle yıpranmış suratlarımıza, ideal sahibi sırtlan suratlarımıza iş işten geçtikten sonra saçmaktadır lûtuflarını.

- Savaş üzerine bir kitap —Clausewitz'inki—, Lenin ve Hitler'in başucu kitabı olmuştur. — Hâlâ da bu yüzyılın sonunun neden hayırlı olmadığını sorarız!

- Mağaralardan salonlara geçmek için bize hatırı sayılır bir zaman gerekti; yolu tersine katetmek için aynı zaman mı gerekecek, yoksa kestirmeden mi gideceğiz? — Tarihöncesini sezmeyenler için nafile bir soru...

- Bütün musibetler —devrimler, savaşlar, kırımlar— hep bir aşağı yukarılık'tan gelir... ve bu, bir bayrağın üzerinde kayıtlıdır.

- Yalnızca rate halklar "İnsani" bir ideale yaklaşır; diğerleri, yani başaran halklar, zaferlerinin, yaldızlı hayvaniliklerinin izlerini taşırlar.

- Dehşet içindeyken, Geleceğin bir saldırısının kurbanıyızdır.

- Bunama alâmetleri göstermeyen bir siyaset adamı beni korkutur.

- Büyük halklar, kendi inisiyatifleriyle sefil olduklarından, çilelerini istedikleri kadar çeşitlendirebilirler; küçükler ise kendilerine dayatılanla sınırlanmışlardır.

- Kaygı — ya da beterin fanatizmi.

- İt kopuk takımı bir mitosu benimserse, bir katliama, veya daha kötüsü, yeni bir dine hazırlıklı olun.

- Göz kamaştırıcı eylemler, sofradan geç vakitlere kadar kalkmama zevkine yabancı olup, tatlının şiirselliği ile hazmın melankolisinden habersiz halklara vergidir.

- Gülünçlükte devamlılık göstermese, insan türü bir nesilden fazla sürebilir miydi?

- Gizli güç bilimlerinde, tarihe bir "anlam" tahsis eden felsefelerden fazla dürüstlük ve tutarlılık vardır.

- Bu yüzyıl beni zamanın şafağına, Kaos'un son günlerine götürüyor. Maddenin inildediğini işitiyorum; Cansız'ın çağrılan mekânı katediyor; kemiklerim ilkçağlara gömülüyor, kanım ise ilk sürüngenlerin damarlarında akıyor.

- Uygarlığın güzergâhına en ufak bir bakış, Kassandra gibi küstahlaştırıyor beni.

- İnsanın "kurtuluşu" mu? — Bu ancak, gaye gütme huyundan sıyrılıp, kendi ortaya çıkışındaki kazayı ve atlattığı badirelerin ucuzluğunu anladığı gün olacaktır. O zaman herkes, ateşe atılmış bilgeler gibi kıvranacak ve ayaktakımı için dahi "hayat" doğru ölçülerine indirgenecektir, bir iş faraziyesine...

- Sabahın beşinde bir genelevin halini görmeyen kimse, gezegenimizin hangi bezginliklere doğru yol aldığım düşünemez.

- Tarihin savunulacak bir tarafı yoktur. Ona karşı, kinikteki irade yitiminin bükülmezliğiyle tepki göstermek gerekir; yoksa, herkesin yanında yerini alıp isyancılar, katiller ve inananlar güruhuyla birlikte yürünmelidir.

- İnsan deneyi tutmadı mı? Daha Adem'de tutmamıştı. Bir soruyu sormak yine de meşrudur: Yenilikçi görünmek için böylesi bir başarısızlığı şiddetlendirecek icatları yapabilecek miyiz?

Bir yandan bunu beklerken, insan olma kusurunda sebat edelim, Düşüş soytarıları gibi davranalım, müthiş hafif olalım!

- Yeryüzünün güneşten koptuğu ânı yaşamamış olmamı hiçbir şey teselli etmiyor, insanların yeryüzünden kopacağı ânı yaşama beklentisi de olmasa.

- Vaktiyle, bir çelişkiden bir diğerine ağırbaşlı bir şekilde geçilirdi; biz aynı anda o kadar çoğuyla haşır neşir oluyoruz ki, ne hangisine bağlanacağımızı, ne de hangisini çözeceğimizi biliyoruz.

- İflâh olmaz akılcılar, Kader'e alışma ya da anlamını idrak etme yeteneğinden yoksun olan bizler, kendimizi eylemlerimizin merkezi zanneder ve kendi isteğimizle çöktüğümüze inanırız. Hele hayatımıza esaslı bir tecrübe girsin; hep belirsiz ve soyut kalmış olan kader, gözümüzde, heyecanlı bir olayın itibarına erişir. Böylelikle her birimiz kendi tarzında Akıldışı'na girişini yapar.

- Yolunun sonunda bir uygarlık, hayırlı bir anormallik olmuş iken, kuralın içinde kurur, alelâde ulusların hizasına girer, başarısızlığın içinde debelenir ve bahtını yegâne mesele haline getirir. Kendi içine böyle saplanıp kalmanın en mükemmel örneğini İspanya arzeder. Conquistador'lar zamanında hayvani bir insanüstülüğü yaşadıktan sonra, geçmişini gevelemeyi, gediklerini yineleyip durmayı, faziletlerini ve dehasını küflendirmeyi iş edindi; buna karşılık, gerilemesine âşık olduğundan, onu yeni bir üstünlükmüş gibi benimsedi. Bu tarihi mazoşizmin İspanyollar'a has bir şey olmaktan

çıkıp, bir kıtanın iklimi ve düşkünlüğünün tarifi haline geldiğinin faikına varmamak mümkün mü?

- Bugün, okuma yazma bilmeyen bir kişi, uygarlıkların hükümsüzlüğü konusunda, Gibbon, Nietzsche veya Spengler'le ürperti rekabetine girebilirdi.

- Tarihin sonu mu, insanın sonu mu? Bunu düşünmek ciddi bir iş mi? — Elikulağında felâketlere susamış Kaygı'rın ne pahasına olursa olsun hızlandırmak istediği uzak olaylardır bunlar.

BOŞLUĞUN KAYNAĞINDA

- İnsanlığın selâmetine inanıyorum, siyanürün istikbaline...

- İnsan, hayata indirdiği ölümcül darbeyi hiç atlatamayacak mı?

- Şeylerle barışamam; her bir an zamandan kopup bana bir öpücük verse bile...

- Ancak uyuşuk bir ruhun öte dünyayla temasları olabilir.

- Kör karanlıkta, kendini bir aynada ararken, gelecek cinayetlerin yansımasını kim görmemiştir?

- Dertlerimizi abartma melekemiz olmasa, tahammül etmemiz imkânsızlaşırdı. Onlara alışılmamış boyutlar atfederek kendimizi, nasipsizliğin pohpohlayıp teşvik ettiği seçme cehennemlikler, huysuz sevgili kullar addederiz.

Hepimizin iyiliğine, her birimizin içinde bir Devasızlık palavracısı vardır.

- Her şey gözden geçirilmelidir, hıçkırıklar bile..

- Aiskhylos ya da Tacitus size fazla gevşek geldiğinde, bir Böceklerin Hayatı kitabı açınız — kudurganlık ve yararsızlığın ifşası, bereket versin ki ne dramının yazan ne de vakanüvisi çıkacak bir cehennem. Okumuş bir küçük böcek bize trajedilerini arz etseydi, kendimizinkilerden ne kalırdı?

- Hareket etmezsiniz, bununla birlikte yüce olayların ateşini hissedersiniz; düşmansız, sizi helâk eden bir mücadele yürütürsünüz!.. Bir bakkala bile savaş kaybetmiş general ürpertileri verebilecek sinir hastalığının bedava gerilimidir bu.

- Bir gülümseme gördüğümde, orada şunu okumadan edemem: "Bak bana! Bu son defa."

- Tanrın, kanıma merhamet edin, alev alev yanan kansızlığıma!

- Ne çok yoğunlaşma, hüner ve davranış inceliği gerekir bize; oluş nedenimizi yok etmek için!

- Bireylerin, hayatın konuşurken saçtığı tükürükler olduğunun, hayatın kendisinin de maddeye nazaran pek matah bir şey olmadığının farkına vardığım zaman, bir daha hiç çıkmama fikriyle ilk meyhaneye yönelirim. Fakat içeride bin tane şişe boşaltsam da, şişeler, Ütopya'nın tadını, bir şeyin hâlâ mümkün olduğu inancının tadını veremezler.

- Her birimiz kendi korkumuzun içine kapanırız — kendi fildişi kulemize.

- Hayata uyma yeteneğimin sırrı mı? — Gömlek değiştirir gibi ümitsizlik değiştirdim.

- Her baygınlıkta, sanki son bir heyecan duyulur — Tanrı'nın içinde.

- Can çekişmedeki açgözlülüğüm beni onca defa öldürdü ki, bir de fayda umamayacağım bir cesetle haddimi aşmak bana edepsizlik gibi görünüyor.

- Niye Varlık ya da başka bir büyük harfli kelime? Tanrı daha hoş geliyordu kulağa . Onu muhafaza etmek gerekirdi. Zira, hakikatler oyununun kuralları konurken, ses uyumunun dikkate alınması hiç mi gerekmez?

- Sebepsiz bir doruk hali olan yorgunluk, bir sayıklamadır; yorgun kişi de bir altevrenin yaratıcısı...

- Her gün, içinde boğulma özlemini çektiğim bir Rubicon'dur [9].

- Hiçbir din kurucusunda, Pierre Janet'deki[10] bir kadın hastanınkiyle mukayese edilebilir bir merhamet bulunamaz. Başka şeylerle birlikte, "Seine Vilayeti'ni sıkıştıran ve bastıran, fakat ondan hiç kurtulamayan o bedbaht Seine-et-Oise Vilayeti" konulu krizler geçiriyordu.

Her şeyde olduğu gibi merhamette de son söz tımarhanenindir.

- Rüyalarımızda, içimizdeki deh ortaya çıkar; gecelerimizi idare ettikten sonra en derinlerimizde, Tür'ün bağrında uykuya dalar; ama bazen de düşüncelerimizde onun horlamasını duyarız...

- Melankolisinin üzerine titreyen, iyileşmekten korkan kişi, boşuna çekindiğini, melankolinin devasız olduğunu saptadığında ne rahat bir nefes alır!

- "Bu kurumlu havanız nereden geliyor?" — "Hayatta kalmayı başardım, anlıyor musunuz? Kendimi şafakta öldürüp

öldürmeyeceğimi sorduğum onca geceden sonra hayatta kalmayı..."

- Kendimizi Her şeyi anlamış zannettiğimiz an, bize bir cani görünümü verir.

- Ancak pişmanlıklarımızı artık yenileyemediğimiz andan itibaren cayılamazlığa varmış oluruz.

- Uzayda uçuşan ve aniden kafatasının cidarlarına çarpan o fikirler...

- Dini yaradılışta biri, kanaatlerinden ziyade, ıstıraplarını ölümün ötesinde sürdürme ihtiyacıyla tanımlanır.

- İnsanlara duyduğum nefretin azaldığına, dehşete düşmüş bir halde şahit oluyorum; beni onlarla birleştiren son bağın gevşemesine...

- Uykusuzluk hastalığı, yatakla bağdaşan tek kahramanlık biçimidir.

- Hırslı bir genç için, insan sarraflarıyla düşüp kalkmaktan büyük bir talihsizlik olamaz. Üç-dört tanesiyle uzun süre görüştüm: beni yirmi yaşımda bitirdiler.

- Hakikat mi? Shakespeare'dedir; — bir filozof, sistemiyle birlikte parçalanmadan onu kendine malederemez.

- Neşeli ya da hüzünlü olmaya sürükleyen bahaneler tüketildiğinde, ikisini de saf halde yaşamak mümkün olur: delilerin arasına böyle katılınır...

- Ötekilerdeki büyüklük çılgınlığını bu kadar sık belirttikten sonra, gülünç duruma düşmeden kendimi nasıl hâlâ tam anlamıyla etkisiz, yararsızın yararsızı zannedebilirim?

- "Tanrı'ya hitap eden tek bir fikir, evrene bedeldir" (Catherine Emmerich). — Zavallı azizenin hakkı var...

- Deliliğe ancak gevezelerle suskunlar ulaşabilir: bütün sırlarını boşaltmış olanlar ve fazla biriktirmiş olanlar.

- Ürküntü —tersine megalomani— içinde, evrensel bir girdabın merkezi haline geliriz, yıldızlar da etrafımızda fır dönmektedir.

- Bilgi Ağacı'nda bir fikir yeterince olgunlaştığında içine gizlice girmek, orada bir kurt gibi iş görmek ve düşüşünü hızlandırmak ne zevktir! .

- Ötekilerin inançlarına ya da gayretlerine hakaret etmeyeyim diye, beni ne kuru olmakla ne de miskinlikle itham etsinler diye, Karmakarışıklığa, onu sofuluk biçimim haline getiresiye daldım.

- İntihara meyilli olmak, yasalara saygılı pısırık katillere mahsustur, öldürmekten korktuklarından, kendilerini yok etmeyi düşlerler, cezalandırılmayacaklarından emin olarak...

- "Tıraş olduğum zaman," diyordu yarı-delinin biri, "Tanrı değilse kim, gırtlağımı kesmeme engel oluyor?"

İman, eninde sonunda, korunma güdüsünün bir hüneriymiş. Her tarafta biyoloji...

- Acı çekme *korkusu*'yladır ki gerçekliği ortadan kaldırmak için yırtınırız. Çabalarımız ödüllendirildiğinde, bunun ortadan kalkmasının bile bir acı kaynağı olduğu açığa çıkar.

- Ölümü tozpembe görmeyenin kalbinde bir renkkörlüğü vardır.

- Kürtajı yüceltmeyi ya da yamyamlığı yasallaştırmayı beceremediklerinden, Modern toplumlar, zorluklarını başka türlü hamarat usûllerle çözmek durumunda kalacaklardır.

- Feleğin sillesini yiyenlerin son çareleri felek fikri'dir.

- Bir bitki olmak ne hoşuma giderdi, bir dışkının başında dikilmem gerekse dahi!

- Kanımda ağlayıp sızlanan o atalar kalabalığı... Yenilgilerine duyduğum saygıdan, iç geçirecek kadar alçalıyorum.

- Fikirlerimize her şey zulmeder, başta beynimiz.

- İnsanın hâlâ uzun süre sözden yararlanıp yararlanmayacağı bilinemez, veya, azar azar, uluma âdetine yeniden kavuşup kavuşmayacağı...

- Cennet'e en uzak nokta olan Paris, yine de ümitsizlik çekmenin hoş olduğu tek yer olarak kalır.

- Tanrı'nın dahi kurtaramayacağı ruhlar vardır; dizlerinin üzerine de çökse, onlar için dua da etse.

- Bir hasta bana şöyle diyordu: "Benim acılarımın neye hayrı var? Acılarımdan yararlanabilecek, ya da onlarla böbürlenebilecek bir şair değilim ki."

- İsyan konulan tasfiye edildiğinde, neye karşı başkaldırılacağı bilinemediğinde, öyle bir başdönmesi gelir ki bir önyargı için canımızı veririz.

- Solgunlukta, kanımız, bizimle ne olduğu bilinmez bir şeyin arasına artık girmemek için çekilir...

- Herkesin deliliği kendine: Benimki, kendimi normal zarınetmek oldu, tehlikeli bir şekilde normal... Ötekiler bana deli gibi göründüğünden, sonunda korktum, onlardan ve daha da fazlası, kendimden...

- Bazı ebediyet ve ateş nöbetlerinden sonra, Tanrı olmaya niçin tenezzül etmemiş olduğumuzu kendimize sorarız.

- Mütefekkirler ve şehvet düşkünleri: Pascal ve Tolstoy. Ölümün üzerine eğilmek veya ondan nefret etmek, onu zihin ya da fizyoloji yoluyla keşfetmek. Harap olmuş içgüdüleriyle Pascal, telaşlarının üstesinden gelir, oysa Tolstoy telef olacak olmasının öfkesiyle, gözü dönmüş bir fili, yerle bir olmuş bir ormanı hatırlatır. Kanın ekvatorlarında artık tefekküre dalınmaz.

- Üst üste düşüncesizlik edip kendini öldürmeyi ihmal eden kişi, kendi kendine, acıda kıdemli birinin etkisini yapar; intihardan emekli birinin etkisini...

- Alacakaranlıklarla yakınlığım ilerledikçe, çapulcu sürümüz hakkında bir şeyleri anlayanların sadece şarkıcılar, şarlatanlar ve deliler olduğundan emin oluyorum.

- Boğucu sıkıntılarımızı yatıştırmak, onları şüphelere dönüştürmek — korkaklığın, o herkese açık kuşkuculuğun bize ilham ettiği strateji.

- Gayri ihtiyari kendimize giriş yapmamızı sağlayan hastalık, bizi "derinliğe" katlanmaya zorlar, bizi buna mahkûm eder. — Hasta mı?

Kendine rağmen metafizikçi olan biri.

- Benimseyecek bir ülkeyi beyhude yere aradıktan sonra ölümle yetinmek; o yeni sürgünde bir yurttaş olarak yerleşmek için...

- Kendini gösteren her varlık, ilk günahı kendi tarzınca tazeler.

- Salgı bezlerinin dramına çekilip mukozanın sırlarına dikkat gösteren Tiksinti, bizi fizyologlar haline getirir.

- Kanın tadı öyle yavan olmasaydı, münzevi, vampirliği reddetmesiyle tanımlanırdı.

- Sperma hücresi, saf haliyle haydutur.

- Mukadder olan şeyleri stoklamak, din dersleriyle sefahat âlemleri arasında çırpınmak, çılgınlığın içinde keyif çatmak ve sersemleşmiş bir göçebe olarak kendini Tanrı'ya uydurmak; o Vatansız'a...

- Aşağılanmayı yaşamamış kişi, kendinin son raddesine gelmenin ne olduğundan habersizdir.

- Şüphelerimi zahmetle elde ettim; hayal kırıklıklarımsa, sanki beni ezelden beri bekliyormuş gibi, kendiliklerinden geldiler — temel bir içe doğuş halinde.

- Kendi mezar taşını yazan bir yerkürede, terbiyeli cesetler gibi davranacak kadar ağırbaşlı olalım.

- İstesek de istemesek de hepimiz psikanalistiz; kalbin ve donun sırlarının meraklıları, dehşetin dalgıçları. Berrak uçurumları olan bir ruhun vay haline!

- Bezginlik anlarında ruhun ve mekânın en alt noktasına doğru kayarız; vecdin çok uzağına, Boşluğun kaynağına doğru...

- İnsanlarla düşüp kalktıkça düşüncelerimiz kararır; ve bunları aydınlığa kavuşturmak için yalnızlığımıza döndüğümüzde, düşürdükleri gölgeyi buluruz.

- Külyutmaz bilgelik herhalde jeolojik çağlara dayanmaktadır: belki de dinozorları geberten odur...

- Daha ergenliğe yeni girdiğimde, ufuktaki ölüm beni kendimden geçiriyordu; onun elinden kurtulmak için ya geneleve koşturuyordum ya da melekleri zikrediyordum. Fakat yaşla birlikte, insan kendi korkularına alışıyor, onlardan kurtulmaya hiç kalkışmıyor, Uçurum'un içinde burjuvalaşıyor. — Ve gözyaşı dökmek için mezarlarını kazan

Mısırlı keşişleri kıskandığım bir zaman olduysa da, şimdi kendiminkini kazsam ancak sigara izmaritleriyle doldururdum.

Notlar

[←1]

Yerine Napolyon tercih edilen Fransız generali, (ç.n.)

[←2]

Romantik gençliğin hayattan tiksinmeyle dolu derin melankolisi. (ç.n.)

[←3]

Hiçbir şeyi beğenmeme, (ç.n.)

[←4]

Önce Atina, sonra da Roma’ya hükmeden istilacı Vizigot kralı. (ç.n.)

[←5]

Pers kralı. (ç.n.)

[←6]

Ölme sanatı. (ç.n.)

[←7]

İsviçreli ilahiyatçı ve mistik (13.-14. yüzyıllar). "Ebedi Bilgeliğin Kitabı" ve "Hakikatin Kitabı" adlı eserleri yazmıştır. (ç.n.)

[←8]

İsa (ç.n.)

[←9]

Romalı generallere aşılması yasaklanan nehir; buna ilk cüret eden Sezar olmuştur. (ç.n.)

[←10]

Bir akıl hastahanesi. (ç.n.)

Table of Contents